

แบบการเสนอเค้าโครงผลงาน
(ระดับชำนาญการ)

.....

ส่วนที่ ๑ ข้อมูลบุคคล/ตำแหน่ง

ชื่อผู้ขอประเมิน..... นายปารเมศ อภัยฤทธิรงค์.....

• ตำแหน่งปัจจุบัน..... นักอักษรศาสตร์ปฏิบัติการ.....

หน้าที่ความรับผิดชอบของตำแหน่งปัจจุบัน

หน้าที่ความรับผิดชอบโดยสรุป

ปฏิบัติงานในฐานะผู้ปฏิบัติงานระดับต้น โดยใช้ความรู้ความสามารถทางวิชาการ ในการทำงาน ปฏิบัติงานด้านอักษรศาสตร์ภายใต้การกำกับ แนะนำ ตรวจสอบ และปฏิบัติงานอื่นตามที่ได้รับมอบหมาย

หน้าที่ความรับผิดชอบหลัก

ก. ด้านการปฏิบัติการ ศึกษา ค้นคว้า วิเคราะห์ รวบรวม เรียบเรียง ถ่ายถอด เปรียบเทียบ งานที่เกี่ยวกับวรรณกรรม เพื่อศึกษาเรื่องราวและพัฒนาการทางประวัติศาสตร์ ขนบธรรมเนียมและจารีต ประเพณี ชีวิตความเป็นอยู่ของคนที่ยุคก่อนอยู่ในวรรณกรรมแต่ละเรื่อง ทำให้ทราบประวัติศาสตร์ในยุคสมัย นั้นๆ รวมทั้งเพื่อรักษารูปแบบและการใช้ภาษาทางด้านวรรณกรรม

ข. ด้านการวางแผน ร่วมดำเนินการวางแผนการทำงานตามแผนงานหรือโครงการของสำนัก วรรณกรรมและประวัติศาสตร์ และแก้ไขปัญหาในการปฏิบัติงาน เพื่อให้การดำเนินงานเป็นไปตามเป้าหมาย ผลสัมฤทธิ์ที่กำหนด

ค. ด้านการประสานงาน ประสานการทำงานร่วมกับบุคคลหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง สนับสนุนการพัฒนาทางด้านวรรณกรรม ประวัติศาสตร์ ขนบธรรมเนียมและจารีตประเพณี เพื่อให้เกิดการ ร่วมมือและสัมฤทธิ์ผลตามที่กำหนดไว้ เสนอข้อคิดเห็นหรือคำแนะนำเบื้องต้นแก่บุคคลหรือหน่วยงานที่ เกี่ยวข้องเพื่อสร้างความเข้าใจและและความร่วมมือในการดำเนินงานตามที่ได้รับมอบหมาย

ง. ด้านการบริการ ให้คำแนะนำและเผยแพร่ความรู้ทางวิชาการด้านวรรณกรรมแก่บุคคล หรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เพื่อเสริมสร้างความรู้ความเข้าใจที่ถูกต้อง แนะนำหนังสือที่มีคุณค่าทางวรรณกรรม ที่เป็นลิขสิทธิ์ของกรมศิลปากรแก่ผู้ติดต่อขอเข้าไปพิมพ์เผยแพร่เป็นวิทยาทานหรือพิมพ์จำหน่ายเพื่อสืบทอดภูมิ ปัญญาที่มีค่าของประเทศ

• ตำแหน่งที่จะแต่งตั้ง..... นักอักษรศาสตร์ชำนาญการ.....

หน้าที่ความรับผิดชอบของตำแหน่งที่จะแต่งตั้ง

หน้าที่ความรับผิดชอบโดยสรุป

ปฏิบัติงานในฐานะผู้ปฏิบัติงานที่มีประสบการณ์ โดยใช้ความรู้ ความสามารถ ประสบการณ์ และความชำนาญสูงในด้านอักษรศาสตร์ ปฏิบัติงานที่ต้องตัดสินใจหรือแก้ปัญหาที่ยาก และปฏิบัติงานอื่น ตามที่ได้รับมอบหมาย

หน้าที่ความรับผิดชอบหลัก

ก. ด้านการปฏิบัติการ

(๑) ศึกษา ค้นคว้า รวบรวม เรียบเรียง ถ่ายถอด เปรียบเทียบ งานด้านวรรณกรรม เพื่อศึกษาเรื่องราวทางประวัติศาสตร์ จารัตประเพณี ชีวิตความเป็นอยู่ของคนที่ยังอาศัยอยู่ในวรรณกรรมแต่ละเรื่อง ทำให้ทราบถึงประวัติศาสตร์ในยุคสมัยนั้นๆ รวมทั้งรักษารูปแบบและการใช้ภาษาทางด้านวรรณกรรม

(๒) ศึกษา ค้นคว้า วิเคราะห์ รวบรวม เรียบเรียง ตรวจสอบชำระความถูกต้องของถ้อยคำและเนื้อหาของหนังสือ เอกสารที่เกี่ยวข้องกับวรรณกรรม ประวัติศาสตร์ และจารัตประเพณี และผลิตผลงานทางวิชาการ เพื่อเป็นหลักฐานในการศึกษาค้นคว้าความเป็นมาของชาติ และอ้างไว้ซึ่งแบบแผนโบราณราชประเพณี ตลอดจนอนุรักษ์ สืบทอด สร้างสรรค์ และเผยแพร่มรดกทางศิลปวัฒนธรรมของชาติ

(๓) ศึกษา ค้นคว้า วิเคราะห์ รวบรวม และเรียบเรียงเอกสารทางด้านวรรณกรรม ประวัติศาสตร์ และจารัตประเพณี รวมทั้งตรวจสอบชำระงานวิชาการ และเรียบเรียงทางวรรณกรรม ประวัติศาสตร์ วัฒนธรรม และจารัตประเพณี กับเอกสารชั้นต้น/เอกสารชั้นรองให้ถูกต้องตามบริบททางวรรณกรรมและประวัติศาสตร์ เพื่อเป็นข้อมูลในการผลิตผลงานทางวิชาการ และเป็นการศึกษาเปรียบเทียบกับข้อมูลวิชาการด้านอื่นๆ ในการวินิจฉัยงานวรรณกรรมของชาติ

ข. ด้านการวางแผน

วางแผนหรือร่วมดำเนินการวางแผนการทำงาน เพื่อให้การดำเนินงานเป็นไปตามเป้าหมายและผลสัมฤทธิ์ที่กำหนด

ค. ด้านการประสานงาน

(๑) ประสานการทำงานร่วมกันโดยมีบทบาทในการให้ความเห็นและคำแนะนำเบื้องต้นแก่สมาชิกในทีมงานหรือหน่วยงานอื่น เพื่อให้เกิดความร่วมมือและผลสัมฤทธิ์ตามที่กำหนด

(๒) ให้ข้อคิดเห็นหรือคำแนะนำเบื้องต้นแก่สมาชิกในทีมงานหรือบุคคลหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เพื่อสร้างความเข้าใจและความร่วมมือในการดำเนินงานตามที่ได้รับมอบหมาย

ง. ด้านการบริการ

(๑) ให้คำแนะนำ และเผยแพร่ความรู้ทางวิชาการด้านวรรณกรรม ประวัติศาสตร์ ขนบธรรมเนียม และจารัตประเพณี แก่บุคคลหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เพื่อเสริมสร้างความรู้ความเข้าใจที่ถูกต้อง

(๒) แนะนำหนังสือที่มีคุณค่าทางวรรณกรรม ประวัติศาสตร์ ขนบธรรมเนียมและจารัตประเพณีที่เป็นลิขสิทธิ์ของกรมศิลปากรแก่ผู้ติดต่อขอเข้าไปพิมพ์เผยแพร่เป็นวิทยาทานหรือพิมพ์จำหน่าย เพื่อสืบทอดภูมิปัญญาที่มีค่าของประเทศ

ส่วนที่ ๒ ผลงานที่เป็นผลการปฏิบัติงานหรือผลสำเร็จของงาน (เรียงลำดับตามความดีเด่น หรือความสำคัญ)

ผลงานลำดับที่ ๑

๑. เรื่อง การตรวจสอบต้นฉบับและจัดพิมพ์หนังสือเก่าหายาก เนื่องในวันภาษาไทยแห่งชาติ พุทธศักราช ๒๕๖๕
เรื่อง “นามพรรณพฤกษา สัตวาทิธาน และ นิติสารสาธก”

๒. ระยะเวลาการดำเนินการ ๑ ตุลาคม ๒๕๖๔ - ๑ กรกฎาคม ๒๕๖๕

๓. ความรู้ ความชำนาญงาน หรือความเชี่ยวชาญและประสบการณ์ที่ใช้ในการปฏิบัติงาน

การตรวจสอบต้นฉบับและจัดพิมพ์หนังสือเก่าหายาก เนื่องในวันภาษาไทยแห่งชาติ พุทธศักราช ๒๕๖๕ เรื่อง “นามพรรณพฤกษา สัตวาทิธาน และ นิติสารสาธก” อาศัยความรู้ ความชำนาญการ หรือความเชี่ยวชาญ และประสบการณ์ที่ใช้ในการปฏิบัติงาน แบ่งออกเป็น ๓ ด้าน ได้แก่ ทักษะความรู้ด้านอักษรศาสตร์ ทักษะความรู้ด้านประวัติศาสตร์ และทักษะความรู้ด้านบรรณารักษะการกิจ

๓.๑ ทักษะความรู้ด้านอักษรศาสตร์

- ความรู้ด้านการตรวจสอบต้นฉบับวรรณคดี

การตรวจสอบต้นฉบับวรรณคดี (editing) หมายถึง การใช้ตัวบทหลักฉบับใดฉบับหนึ่งเป็นหลัก ในการตรวจสอบวรรณคดี อาจใช้ตัวบทอื่น ๆ เทียบเคียงเฉพาะบางส่วน แตกต่างจากการตรวจสอบชำระซึ่งไม่ได้ยึดถือตัวบทฉบับใดฉบับหนึ่งเป็นหลัก การตรวจสอบต้นฉบับวรรณคดีมักใช้กับหนังสือที่มีตัวบทหลักหรือฉบับพิมพ์ที่เหลือนอกทอดมาเพียงฉบับเดียว (codex unicus) หรือเป็นเอกสารสำคัญที่มีความน่าเชื่อถือสูง

การเลือกแนวทางการจัดทำต้นฉบับวรรณคดีเป็นทักษะความรู้ด้านการตรวจสอบต้นฉบับวรรณคดีประการหนึ่งที่น่ามาใช้ในการดำเนินงาน เนื่องจากหนังสือเก่าหายากที่สามารถสืบค้นและนำมาจัดพิมพ์ในครั้งนี้ ต่างมีต้นฉบับหลักที่น่าเชื่อถือทั้งสิ้น จึงเลือกแนวทางการตรวจสอบต้นฉบับเชิงถ่ายถอดเอกสาร ซึ่งมุ่งเน้นการถ่ายถอดคัดลอกคำอ่านโดยไม่แก้ไขใด ๆ เพื่อมุ่งประโยชน์ในการรักษาต้นฉบับเป็นสำคัญ โดยไม่ปรับอักษรวิธีให้เป็นปัจจุบัน สอดคล้องกับต้นฉบับซึ่งเป็นแบบเรียน จึงจำเป็นต้องรักษารูปแบบการจัดพิมพ์ซึ่งจะสะท้อนระบบภาษาและการเรียนการสอนภาษาไทยในอดีต ทั้งยังสอดคล้องกับการจัดพิมพ์ในโครงการหนังสือเก่าหายากเพื่อต่ออายุหนังสือที่สำคัญเนื่องในวันภาษาไทยแห่งชาติด้วย

แม้เป็นการตรวจสอบต้นฉบับโดยมุ่งเน้นการถ่ายถอดต้นฉบับเป็นสำคัญ แต่ยังคงอาศัยทักษะการตรวจสอบชำระมาประกอบด้วย เนื่องจากต้นฉบับที่พบในชั้นหลังมีความลึกลับแตกต่างจากฉบับหลักที่ใช้ในการจัดพิมพ์มาก เนื่องจากได้รับการจัดพิมพ์ซ้ำและแก้ไขอักษรวิธี ประกอบกับต้นฉบับหลักที่พบชำรุดมาก เป็นเหตุให้ใช้ทักษะการตรวจสอบชำระมาประกอบการจัดทำต้นฉบับ ได้แก่ การคัดเลือกข้อความจากตัวบทในชั้นหลังมาปรับแก้ไขฉบับหลักกรณีต้นฉบับไม่สมบูรณ์หรือมีความผิดพลาดจากกระบวนการเรียงพิมพ์ รวมไปถึงการจัดทำเชิงอรรถเปรียบเทียบข้อความที่แตกต่างอย่างมีนัยยะสำคัญและการแก้ไขเปลี่ยนแปลงข้อความด้วย

ความรู้ด้านการตรวจสอบต้นฉบับวรรณคดียังหมายรวมไปถึงการสืบค้นและคัดเลือกต้นฉบับที่นำมาใช้ในการตรวจสอบจากหน่วยงานและสถาบันการศึกษา เมื่อได้ต้นฉบับแล้วยังต้องอาศัยการพิจารณาปรบท (paratext) และข้อมูลการจัดพิมพ์ที่ปรากฏเพื่อยืนยันความถูกต้องและเก่าแก่ของต้นฉบับว่าสามารถเชื่อถือและเป็นหลักในการจัดพิมพ์ได้

- ความรู้ด้านรูปแบบการเรียบเรียงแบบเรียนภาษาไทย

ผู้ตรวจสอบต้นฉบับแบบเรียนภาษาไทย จำเป็นต้องมีทักษะความรู้เกี่ยวกับขนบด้านรูปแบบการเรียบเรียงแบบเรียนภาษาไทย กล่าวคือ การเรียบเรียงแบบหัดอ่านของไทยในแบบเรียนไทยสมัยจารีต มักประพันธ์โดยลำดับตามมาตราตัวสะกด แม่ ก กา แม่ แม่กน แม่กง แม่กม แม่กต แม่กบ แม่กม และแม่เกย ดังที่ปรากฏในเรื่องนามพรรณพฤกษา และสัตวาทิธาน เพราะฉะนั้นผู้ตรวจสอบต้นฉบับต้องพิจารณาชื่อพรรณไม้และชื่อสัตว์ที่อยู่ในหมวดต่าง ๆ ว่าหากอยู่ในต่างมาตราตัวสะกดอาจมีความผิดพลาดในขั้นตอนการจัดพิมพ์และดำเนินการแก้ไขให้ถูกต้องเหมาะสม

ผู้ตรวจสอบต้นฉบับยังต้องมีความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับแบบเรียนภาษาไทยด้วย เนื่องจากแบบเรียนนิติสารสาธกเป็นการนำแบบเรียนหลวงของพระยาศรีสุนทรโวหาร (น้อย อาจารยางกูร) จำนวน ๓ เรื่อง ได้แก่ มูลบทบรรพกิจ วาหนิตินิกร และอักษรประโยค มาประพันธ์เป็นกลอนสุภาพเพื่อความสะดวกแก่การท่องจำ เพราะฉะนั้นจึงต้องมีความเข้าใจแบบเรียนหลวงเป็นพื้นฐานในการตรวจสอบแบบเรียนนิติสารสาธกด้วย

- ความรู้ด้านวรรณคดีไทย

เนื่องจากแบบเรียนที่นำมาตรวจสอบต้นฉบับดังกล่าว ล้วนแต่แต่งด้วยคำประพันธ์ทั้งโคลง กาย์ และกลอน ผู้ตรวจสอบต้นฉบับจึงต้องมีความเข้าใจรูปแบบคำประพันธ์อย่างถ่องแท้ กล่าวคือ การตรวจสอบความถูกต้องของคำส่งและรับสัมผัสให้เป็นไปตามฉันทลักษณ์ หรือในกรณีการตรวจสอบโคลงสี่สุภาพให้มีคำเอกและคำโทถูกต้องตามฉันทลักษณ์

อนึ่ง การทำความเข้าใจด้วยทวรรณคดีเรื่องนามพรรณพฤกษา และ สัตวาทิธาน ยังต้องอาศัยความรู้พื้นฐานด้านวรรณคดีไทย เนื่องจากผู้ประพันธ์ได้รวบรวมชื่อสัตว์ในจินตนาการเอาไว้ด้วย เช่น นกหัสดีลิง (นกหัสดีลิงค์) นกขลุ่ยกัษ และราชสีห์ทั้งสี่หมู่ ซึ่งปรากฏในไตรภูมิภิกษาและตำราสัตว์หิมพานต์

- ความรู้ด้านโบราณนิคัพท์

ทักษะความรู้ความเข้าใจโบราณนิคัพท์ (ภาษาเก่า) มีความจำเป็นอย่างยิ่งในการทำความเข้าใจแบบเรียนของพระยาศรีสุนทรโวหาร โดยเฉพาะเรื่อง*นิติสารสาธก* เนื่องจากผู้ประพันธ์รวบรวมคำศัพท์ภาษาไทยจำนวนมากในเวลานั้นที่เป็นอักษรนำและอักษรควบเพื่อสอนนักเรียน ในครั้งนั้นยังรวบรวมคำศัพท์โบราณที่พ้นสมัยไปแล้วไว้ด้วย เช่น ชะมบ (ไม่สำหรับกำหนดตำแหน่งในการปลูกเรือน) พุดผง อ (ประจบประแจง) สรลม (แน่นหนา, เกะกะ) นอกจากนั้นยังมีการรวบรวมคำยืมจากภาษาต่างประเทศด้วย เช่น จากภาษาเขมร อัญชুম (ข้าพเจ้า) เถวอการ (ทำงาน) ทีก (น้ำ)

๓.๒ ทักษะความรู้ด้านประวัติศาสตร์

แบบเรียนที่นำมาตรวจสอบต้นฉบับดังกล่าว มีทั้งระบุศักราชที่จัดพิมพ์ไว้อย่างชัดเจน แต่เป็นระบบการบอกศักราชแบบโบราณ จึงจำเป็นต้องใช้ความรู้ในการเทียบศักราชและสอบเทียบจากปฏิทินร้อยปี เพื่อระบุวันที่แต่งและวันที่พิมพ์ อันจะเป็นประโยชน์ต่อการทำความเข้าใจประวัติวรรณคดีในภาพรวม ทั้งนี้ ยังมีแบบเรียนบางเรื่องที่ต้นฉบับไม่ระบุเวลาที่แต่งและเวลาที่พิมพ์อย่างชัดเจน จำเป็นต้องใช้ทักษะความรู้ด้านประวัติศาสตร์ในการพิจารณาเวลา เช่น พิจารณาจากชั้นยศของผู้แต่ง พิจารณาจากตราประทับ รวมถึงรูปเล่มการจัดพิมพ์

ในการเรียบเรียงคำชี้แจงการตรวจสอบชำระ ยังต้องอาศัยทักษะทางประวัติศาสตร์ในการสืบค้นข้อมูลการปฏิรูปการศึกษาไทยในสมัยรัชกาลที่ ๕ จากเอกสารต่าง ๆ อันเป็นที่มาของการเรียบเรียงแบบเรียนชุดดังกล่าวขึ้นใช้ในโรงเรียนหลวงที่จัดตั้งขึ้นใหม่

๓.๓ ทักษะความรู้ด้านบรรณารักษกิจ

ในการปฏิบัติหน้าที่บรรณารักษกิจ มีทักษะหลักของบรรณารักษกิจคือ ความเข้าใจรูปแบบโครงสร้างของหนังสือเพื่อที่จะสามารถกำหนดรายละเอียดการจัดพิมพ์และควบคุมคุณภาพการพิมพ์ให้เป็นไปตามมาตรฐานหนังสือของกรมศิลปากร ทั้งยังต้องสามารถประสานงานการจัดพิมพ์ร่วมกับโรงพิมพ์ กองบรรณารักษกิจ และผู้จำหน่ายหนังสือให้ดำเนินการจัดพิมพ์ได้สมบูรณ์

๔. สรุปสาระสำคัญ ขั้นตอนการดำเนินการ และเป้าหมายของงาน

สรุปสาระสำคัญ

การตรวจสอบต้นฉบับหนังสือเก่าหายาก เนื่องในวันภาษาไทยแห่งชาติ พุทธศักราช ๒๕๖๕ เรื่อง “นามพรรณพฤกษา สัตวาทิธาน และ นิตินสารสาธก” ประกอบด้วยเนื้อหาซึ่งมีรายละเอียดดังนี้

๑) คำชี้แจงการตรวจสอบต้นฉบับหนังสือ “นามพรรณพฤกษา สัตวาทิธาน และ นิตินสารสาธก” เป็นบทเรียบเรียงอธิบายที่มาและความหมายของแบบเรียน ผู้แต่งและเวลาที่แต่งแบบเรียนแต่ละเรื่อง สังเกตเนื้อหาและเปรียบเทียบกับแบบเรียนอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง รวมถึงอธิบายต้นฉบับและวิธีการตรวจสอบต้นฉบับโดยละเอียด

๒) **ศรีสุนทรานุประวัติ** ชีวประวัติของพระยาศรีสุนทรโวหาร เรียบเรียงโดยหลวงมหาสิทธิโวหาร (ห้วง) บุตรของพระยาศรีสุนทรโวหาร

๓) **นามพรรณพฤกษา** ต้นฉบับจากหนังสือ “ต้นรำพรรณนามพฤกษา” ฉบับพิมพ์ พ.ศ. ๒๔๑๓ ที่โรงพิมพ์พระศักดิ์เสนาี ตำบลวัดระฆังโฆสิตารามข้างเหนือ มีข้อความระบุที่หน้าปกว่า “พระยาศรีสุนทรโวหาร (น้อย) ผู้คิดเรียงเรื่องนี้ให้มาลงพิมพ์ไว้เพื่อสำหรับเด็กรักเรียนจะได้รู้นามตามพฤกษา” สอบเทียบกับหนังสือ “พรรณพฤกษา กับ สัตวาทิธาน” หอพระสมุดวชิรญาณจัดพิมพ์ พ.ศ. ๒๔๗๑ ในงานพระศพพระเจ้าบรมวงศ์เธอ พระองค์เจ้าประภัสสร

๔) สัตวภิธาน ต้นฉบับจากหนังสือ*ชริฎาณ* เล่มที่ ๑ ฉบับที่ ๒ จ.ศ. ๑๒๔๖ (พ.ศ. ๒๔๒๗) สอ
เทียบกับหนังสือ “พรรณพฤษชา กับ สัตวภิธาน” หอพระสมุดวชิรญาณจัดพิมพ์ พ.ศ. ๒๔๗๑ ในงานพระศพ
พระเจ้าบรมวงศ์เธอ พระองค์เจ้าประภัสสร

๕) นิตินสารสาธก เล่ม ๑ ใช้ต้นฉบับจากฉบับพิมพ์ พ.ศ. ๒๔๑๖ ที่โรงพิมพ์หลวงในพระบรมมหาราชวัง
สอบเทียบกับฉบับกรมศิลปากรจัดพิมพ์ พ.ศ. ๒๕๐๓

๖) นิตินสารสาธก เล่ม ๒ ใช้ต้นฉบับจากฉบับพิมพ์ที่โรงพิมพ์หลวงในพระบรมมหาราชวัง สันนิษฐานว่า
พิมพ์ขึ้นก่อน พ.ศ. ๒๔๒๐ สอบเทียบกับฉบับกรมศิลปากรจัดพิมพ์ พ.ศ. ๒๕๐๓

ขั้นตอนการดำเนินการ

ขั้นตอนการดำเนินงาน แบ่งออกเป็น ๒ ส่วน ได้แก่ งานตรวจสอบต้นฉบับหนังสือ และงานบรรณาธิการ
หนังสือ มีดังนี้

ขั้นตอนการตรวจสอบต้นฉบับหนังสือ

๑) เสนอแนวความคิดการดำเนินงานต่อผู้อำนวยการกลุ่มภาษาและวรรณกรรม เพื่อกำหนดขอบเขต
แนวทางในการปฏิบัติงาน

๒) เสนอแผนและกำหนดกรอบระยะเวลาการปฏิบัติงานภายใต้โครงการจัดพิมพ์หนังสือเก่าหายาก
เนื่องในวันภาษาไทยแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๖๕

๓) สํารวจต้นฉบับที่ใช้ในการจัดพิมพ์ โดยพยายามสืบค้นต้นฉบับที่จัดพิมพ์ครั้งแรกหรือมีอายุเก่าแก่ที่สุด
จากห้องหนังสือหายาก สำนักหอสมุดแห่งชาติ หอสมุดดำรงราชานุภาพ หอสมุดปรีดี พนมยงค์ มหาวิทยาลัย
ธรรมศาสตร์ และห้องสมุดหนังสืออนุรักษ์งานศพ วัดบวรนิเวศวิหาร พร้อมทั้งทำสำเนาต้นฉบับที่ได้จากการสำรวจ
และบันทึกข้อมูลของเอกสาร

๔) ศึกษาเอกสารและหนังสือที่เกี่ยวข้องกับการเรียบเรียงและจัดพิมพ์แบบเรียนของพระยาศรีสุนทร
โวหาร เช่น ประวัติสังเขปแห่งการจัดการศึกษาปรีดยุบันแห่งสยามประเทศ พระนิพนธ์สมเด็จพระเจ้าบรมวงศ์
เธอ กรมพระยาดำรงราชานุภาพ ประกาศเรื่องโรงเรียน และราชกิจจานุเบกษา

๕) ศึกษาวิเคราะห์ต้นฉบับ กำหนดต้นฉบับที่ใช้ในการตรวจสอบและต้นฉบับที่ใช้ในการสอบทาน

๖) ตรวจสอบต้นฉบับหนังสือและสอบทานกับฉบับที่กำหนด หากต้นฉบับชำรุดอาจนำข้อความจาก
ฉบับเทียบมาเพิ่มเติมเพื่อความสมบูรณ์ หรือหากมีส่วนที่แตกต่างจะจัดทำเชิงอรรถเปรียบเทียบ ระบุความ
แตกต่างให้เห็นอย่างชัดเจน

๗) เรียบเรียงคำชี้แจงการตรวจสอบต้นฉบับหนังสือ “นามพรรณพฤษชา สัตวภิธาน และ นิตินสารสาธก”
สืบค้นข้อมูลประกอบและจัดทำรายการอ้างอิงอย่างเป็นระบบ

๘) จัดทำต้นฉบับ เรียบเรียงคำปรารภ คำนำ คำชี้แจง เพื่อเสนอผู้บริหารกระทรวงวัฒนธรรมและ
อธิบดีกรมศิลปากรลงนาม เสนอผู้อำนวยการกลุ่มภาษาและวรรณกรรม ผู้อำนวยการสำนักวรรณกรรมและ
ประวัติศาสตร์ และผู้ทรงคุณวุฒิด้านอักษรศาสตร์ (ภาษาและวรรณกรรม) ตรวจสอบข้อมูลความถูกต้อง
เหมาะสมของต้นฉบับและปรับแก้ไขตามคำแนะนำ

๙) จัดทำเอกสารขออนุมัติต้นฉบับเสนอผู้อำนวยการสำนักวรรณกรรมและประวัติศาสตร์ลงนาม

ขั้นตอนการบรรณาธิการจัดพิมพ์หนังสือ

- ๑) กำหนดรายละเอียดการจัดพิมพ์หนังสือ ขออนุมัติจ้างจัดพิมพ์หนังสือ
- ๒) สืบราคาจากโรงพิมพ์ผู้รับจ้าง
- ๓) กำหนดและตรวจสอบรูปแบบศิลปกรรม จัดหาภาพประกอบ ประสานงานกับกลุ่มบริการทรัพยากรสารสนเทศ สำนักหอสมุดแห่งชาติเพื่อขอจดทะเบียนการพิมพ์ (ISBN) และเลขเรียกหมู่หนังสือ (cip)
- ๔) ควบคุมการตรวจพิสูจน์อักษรของกองบรรณาธิการ กำหนดกรอบระยะเวลาการปฏิบัติงาน
- ๕) ตรวจสอบหนังสือให้มีคุณภาพและจำนวนถูกต้องตามสัญญาจ้างจัดทำพิสดุ และประสานงานศูนย์หนังสือกรมศิลปากรเพื่อส่งมอบหนังสือ
- ๖) จัดทำรายละเอียดหนังสือประกอบการจำหน่าย

เป้าหมายของงาน

การตรวจสอบต้นฉบับและจัดพิมพ์หนังสือ “นามพรรณพฤกษา สัตวภิธาน และ นิติสารสาธก” มีเป้าหมายเพื่อตรวจสอบต้นฉบับหนังสือแบบเรียนของพระยาศรีสุนทรโวหาร (น้อย อาจารยางกูร) เล่มดังกล่าวให้มีความถูกต้องไม่คลาดเคลื่อนจากการเรียบเรียงและเจตนาของผู้ประพันธ์ แต่ขณะเดียวกันก็ต้องมีความสมบูรณ์และสามารถอ้างอิงทางวิชาการได้ จึงมีการจัดทำเชิงอรรถระบุการเปลี่ยนแปลงแก้ไขข้อมูลในชั้นหลัง รวมถึงเรียบเรียงคำชี้แจงการตรวจสอบต้นฉบับเพื่ออธิบายความสำคัญของเรื่องและวิธีการดำเนินงานด้วย นอกจากนี้หนังสือนี้ยังอยู่ภายใต้โครงการจัดพิมพ์หนังสือเก่าหายาก เนื่องในวันภาษาไทยแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๖๕ จึงมีวัตถุประสงค์เพื่ออนุรักษ์หนังสือเก่าที่มีคุณค่าด้านภาษาไทยและหาฉบับได้ยากมาจัดพิมพ์เนื่องในวันภาษาไทยแห่งชาติ อันจะเป็นการเผยแพร่คุณค่าของภาษาไทยซึ่งมีพัฒนาการสั่งสมมาโดยลำดับจนถึงปัจจุบัน

๕. ผลสำเร็จของงาน (เชิงปริมาณ/คุณภาพ)

เชิงปริมาณ

หนังสือ “นามพรรณพฤกษา สัตวภิธาน และ นิติสารสาธก” ขนาด ๑๙๒ หน้า จำนวน ๑,๐๐๐ เล่ม กรมศิลปากร กระทรวงวัฒนธรรม จัดพิมพ์เผยแพร่เนื่องในวันภาษาไทยแห่งชาติ พุทธศักราช ๒๕๖๕

เชิงคุณภาพ

๑) แบบเรียนภาษาไทยเรื่องนามพรรณพฤกษา สัตวภิธาน และนิติสารสาธก ได้รับการตรวจสอบต้นฉบับให้มีความถูกต้อง มีการจัดทำเชิงอรรถชี้แจงการปรับปรุงแก้ไขในชั้นหลัง และมีคำชี้แจงการจัดพิมพ์ อันจะเป็นประโยชน์ต่อการศึกษาค้นคว้าอ้างอิงทางวิชาการ

๒) หนังสือเก่าที่หาฉบับได้ยากมีการจัดพิมพ์ใหม่ อันจะเป็นการต่ออายุหนังสือ และทำให้นักวิชาการ นักเรียน นักศึกษา สามารถรู้จักและเข้าใจแบบเรียนของพระยาศรีสุนทรโวหาร (น้อย อาจารยางกูร) ได้โดยกว้างขวางยิ่งขึ้น

๓) เป็นการร่วมเผยแพร่เกียรติคุณของพระยาศรีสุนทรโวหาร (น้อย อาจารยางกูร) เนื่องในโอกาสที่องค์การการศึกษาวิทยาศาสตร์และวัฒนธรรมแห่งสหประชาชาติ (UNESCO) ประกาศร่วมเฉลิมฉลองวาระ ๒๐๐ ปีชาตกาล

๖. การนำไปใช้ประโยชน์/ผลกระทบ

๖.๑ หนังสือ “นามพรรณพฤกษา สัตวภิธาน และ นิตินิสาธก” ได้รับการเผยแพร่เนื่องในวันภาษาไทยแห่งชาติ พุทธศักราช ๒๕๖๕ ในวันที่ ๒๖ กรกฎาคม ๒๕๖๕ ณ ศูนย์วัฒนธรรมแห่งประเทศไทย

๖.๒ นักวิชาการ ครู อาจารย์ นิสิตและนักศึกษา ตลอดจนผู้สนใจด้านอักษรศาสตร์ได้เพิ่มพูนความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับวรรณคดีแบบเรียนไทยอย่างกว้างขวาง และมีเอกสารอ้างอิงทางวิชาการที่เป็นประโยชน์ต่อการศึกษาการปฏิรูปการศึกษาไทยสมัยพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว

๗. ความยุ่งยากและซับซ้อนในการดำเนินการ

๗.๑ ต้นฉบับที่ใช้ในการจัดพิมพ์มีสภาพชำรุดมาก ตัวอักษรขาดหายเนื่องจากอายุของเอกสารจำเป็นต้องอาศัยการสอบเทียบกับฉบับพิมพ์ในชั้นหลังและแบบเรียนของพระยาศรีสุนทรโวหารเล่มอื่น ๆ เพื่อสันนิษฐานและระบุข้อความที่ขาดหายไปให้มีความสมบูรณ์

๗.๒ ต้นฉบับบางชิ้น เช่น “นิตินิสาธก เล่ม ๒” หน้าปกเอกสารเดิมขาดหาย ทำให้ไม่สามารถสันนิษฐานเวลาที่พิมพ์และครั้งที่พิมพ์ได้อย่างชัดเจน จำเป็นต้องพิจารณาจากรูปแบบการจัดพิมพ์ สัญลักษณ์ที่ปรากฏในเอกสาร รวมถึงข้อมูลประกอบอื่น ๆ เพื่อระบุช่วงเวลาพิมพ์และรายละเอียดการพิมพ์

๗.๓ หนังสือ “ต้นรำพรรณนามพรรณพฤกษา” ฉบับพิมพ์ พ.ศ. ๒๔๑๓ ซึ่งเป็นต้นฉบับที่ใช้ในการพิมพ์เรื่อง “นามพรรณพฤกษา” ในครั้งนี้ และฉบับที่เป็นที่รู้จักคือฉบับหอพระสมุดวชิรญาณพิมพ์ พ.ศ. ๒๔๗๑ มีความแตกต่างกันมาก โดยฉบับพิมพ์ พ.ศ. ๒๔๑๓ มีจำนวนบทประพันธ์มากกว่าประมาณ ๒๐ บท ทำให้เนื้อหา มีความลักลั่นแตกต่างกันมาก จำเป็นต้องทำเชิงอรรถระบุความแตกต่างเป็นจำนวนมากเพื่อเปรียบเทียบความแตกต่างของตัวบททั้ง ๒ ฉบับ

๗.๔ เนื่องจากหนังสือนิตินิสาธก เป็นการรวบรวมและขยายความคำควบกล้ำและคำที่ใช้อักษรนำจำนวนมากที่พระยาศรีสุนทรโวหารพยายามรวบรวมได้ คำศัพท์บางคำเป็นคำยืมภาษาต่างประเทศ ภาษาถิ่น หรือเป็นภาษาเก่าที่ไม่ได้ใช้กันอย่างแพร่หลาย เพราะฉะนั้นการทำความเข้าใจตัวบทจึงต้องอาศัยการสืบค้นจากหนังสือต่าง ๆ และสอบถามผู้ทรงคุณวุฒิด้านอักษรศาสตร์

๘. ปัญหาและอุปสรรคในการดำเนินการ

การค้นคว้าเอกสารที่นำมาเป็นต้นฉบับ จำเป็นต้องใช้ฉบับที่พิมพ์ครั้งแรกสุดเท่าที่จะสามารถสืบค้นได้ ซึ่งต้องอาศัยการสืบค้นจากฐานข้อมูลห้องสมุดหลายแห่ง ทั้งนี้ ช่วงเวลาที่ดำเนินการจัดพิมพ์ยังอยู่ในระยะเวลาที่เชื้อไวรัสโคโรนา (COVID-19) แพร่ระบาด ห้องสมุดบางแห่งยังไม่เปิดให้บริการในสถานที่อย่างเต็มรูปแบบ ประกอบกับเอกสารที่ต้องการใช้งานมีอายุมากจึงมีสภาพชำรุด จึงต้องใช้การสำเนาเอกสารผ่านระบบออนไลน์ ซึ่งมีความคมชัดน้อยกว่าการศึกษาเอกสารจากต้นฉบับจริง

๙. ข้อเสนอแนะ

หนังสือ “ต้นรำพรรณนามพรรณพฤกษา” ฉบับพิมพ์ พ.ศ. ๒๕๑๓ ซึ่งเป็นต้นฉบับที่ใช้ในการพิมพ์เรื่อง “นามพรรณพฤกษา” ในครั้งนี้ และหนังสือ “นามพรรณพฤกษา” ฉบับหอพระสมุดวชิรญาณพิมพ์ พ.ศ. ๒๕๗๑ มีความลักลั่นแตกต่างกันมาก มีการตัดและเติมข้อความจำนวนมาก รวมถึงมีการตัดโคลงท้ายเมื่อจบแต่ละมาตราตัวสะกด จึงอาจขยายการศึกษาประเด็นดังกล่าวในลักษณะงานวิจัย เพื่อสืบค้นต้นฉบับที่ใช้ในฉบับพิมพ์ พ.ศ. ๒๕๗๑ รวมถึงเหตุผลที่มาของการปรับปรุงแก้ไขตัวบทโดยผู้แต่งหรือเจ้าหน้าที่หอพระสมุดวชิรญาณในชั้นหลัง

๑๐. การเผยแพร่ผลงาน (ถ้ามี)

๑๐.๑ หนังสือ “นามพรรณพฤกษา สัตวาทิธาน และ นิติสารสาธก” กรมศิลปากร กระทรวงวัฒนธรรม จัดพิมพ์เผยแพร่เนื่องในวันภาษาไทยแห่งชาติ พุทธศักราช ๒๕๖๕

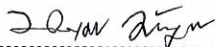
๑๐.๒ เอกสารประกอบการสัมมนาทางวิชาการเนื่องในวันภาษาไทยแห่งชาติ พุทธศักราช ๒๕๖๖ เรื่อง “แบบเรียนรัตนโกสินทร์” วันที่ ๙ สิงหาคม ๒๕๖๕ ณ ห้องประชุมใหญ่ สำนักหอสมุดแห่งชาติ จำนวน ๒ เรื่อง

- นามพรรณพฤกษาและสัตวาทิธาน : การสืบทอดแบบเรียนสมัยจารีต จำนวน ๑๐ หน้า
- นิติสารสาธก : การขยายความแบบเรียนหลวงเป็นบทร้อยกรอง จำนวน ๑๐ หน้า

๑๐.๓ บทความองค์ความรู้เรื่อง “นิติสารสาธก แบบเรียนไทยสมัยปฏิรูปการศึกษา” เผยแพร่ทางสื่อสังคมออนไลน์ของกรมศิลปากร วันที่ ๘ กรกฎาคม ๒๕๖๕

ลำดับ	ผู้มีส่วนร่วมในผลงาน	สัดส่วนผลงาน	บทบาทของผู้มีส่วนร่วมในผลงาน
-	-	-	-
-	-	-	-
-	-	-	-

ขอรับรองว่าผลงานดังกล่าวข้างต้นเป็นความจริงทุกประการ

(ลงชื่อ)

(นายปารเมศ อภัยสุทธิรงค์)

นักอักษรศาสตร์ปฏิบัติการ

ผู้ขอประเมินบุคคล

ขอรับรองว่าสัดส่วนและบทบาทการดำเนินการข้างต้นเป็นความจริงทุกประการ (ถ้ามี)

รายชื่อผู้มีส่วนร่วมในผลงาน	ลายมือชื่อ
-	-
-	-
-	-

ได้ตรวจสอบแล้วขอรับรองว่าผลงานดังกล่าวข้างต้นถูกต้องตรงกับความเป็นจริงทุกประการ

(ลงชื่อ)

(นางสาวทิพวรรณ บุญส่งเจริญ)

นักอักษรศาสตร์ชำนาญการพิเศษ

ผู้อำนวยการกลุ่มภาษาและวรรณกรรม

ผู้บังคับบัญชาที่กำกับดูแล

(ลงชื่อ)

(นางสาวศิริรัตน์ ทวีทรัพย์)

ผู้อำนวยการสำนักวรรณกรรมและประวัติศาสตร์

ผู้บังคับบัญชาที่เหนือขึ้นไป

หมายเหตุ คำรับรองจากผู้บังคับบัญชาอย่างน้อย ๒ ระดับ คือผู้บังคับบัญชาที่กำกับดูแลและผู้บังคับบัญชา
ที่เหนือขึ้นไปอีกหนึ่งระดับ เว้นแต่ในกรณีที่ผู้บังคับบัญชาดังกล่าวเป็นบุคคลคนเดียว ก็ให้มีคำรับรอง ๑ ระดับได้

ผลงานลำดับที่ ๒

๑. เรื่อง บทเรียบเรียงวรรณคดีแห่งชาติ เรื่อง “กาฬาคำฉันท์”

๒. ระยะเวลาการดำเนินการ ๑ ตุลาคม ๒๕๖๔ - ๓๐ กันยายน ๒๕๖๕

๓. ความรู้ ความชำนาญงาน หรือความเชี่ยวชาญและประสบการณ์ที่ใช้ในการปฏิบัติงาน

การจัดทำบทเรียบเรียงวรรณคดีแห่งชาติ เรื่อง “กาฬาคำฉันท์” มุ่งเน้นการใช้ทักษะความรู้ด้านการศึกษาวรรณคดีและวรรณคดีไทยเป็นสำคัญ ประกอบกับความรู้ด้านประวัติศาสตร์ และความรู้ด้านพุทธศาสนา และวัฒนธรรมไทย

๓.๑ ทักษะความรู้ด้านการศึกษาวรรณคดีไทย

- ทักษะการอ่านวรรณคดีตามทฤษฎีอ่านละเอียด เป็นการอ่านตัวบทอย่างละเอียดเพื่อแสวงหาคคุณค่าและความหมายอย่างลึกซึ้ง ในกรณีการจัดทำบทเรียบเรียงวรรณคดีแห่งชาตินี้จำเป็นต้องอาศัยการอ่านและพิจารณาในระดับความหมายเพื่อสังเกตสำนวน คคุณค่า และสังเกตวัฒนธรรมความคิดของกวี

- ทักษะการประเมินคุณค่าของวรรณคดีตามทฤษฎีวรรณคดีวิจารณ์ การเรียบเรียงเนื้อหาว่าด้วยคุณค่าของวรรณคดีแห่งชาติแต่ละเรื่อง อาศัยการประเมินคุณค่าทางวรรณคดีใน ๒ ลักษณะ คือ (๑) คุณค่าด้านศิลปะการประพันธ์ ผู้เรียบเรียงจำเป็นต้องเข้าถึงลักษณะทางสุนทรียศาสตร์ของบทประพันธ์ เพื่อสามารถระบุคุณลักษณะของเสียงและจังหวะ รวมถึงกวีโวหารด้านภาพพจน์และจินตภาพ (๒) คุณค่าด้านสังคมและวัฒนธรรม ผู้เรียบเรียงต้องสามารถเข้าใจหลักคำสอนที่กวีต้องการสื่อผ่านตัวบทวรรณคดี และสามารถเข้าใจและอธิบายประวัติศาสตร์รวมถึงวัฒนธรรมที่สอดแทรกในตัวบท

- ทักษะความรู้ด้านคำประพันธ์ไทย เป็นทักษะที่สามารถเข้าใจและอธิบายรูปแบบคำประพันธ์ที่กวีใช้ในการแต่งวรรณคดีได้ เนื่องจากในตัวบทเดิมไม่ได้ระบุชื่อคำประพันธ์ไว้อย่างชัดเจน แต่ระบุเฉพาะจำนวนอักษร จึงต้องอาศัยการสอบเทียบกับตำราฉันท์ลักษณะไทย อาทิ จินตามณี คัมภีร์วุดโททยปกรณ์ รวมถึงวรรณคดีประเภทคำฉันท์เรื่องอื่น ๆ ในสมัยอยุธยา

- ทักษะการสืบค้นเอกสารและหลักฐานทางวรรณคดีไทย ผู้เรียบเรียงต้องมีทักษะในการสืบค้นเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับวรรณคดีแห่งชาติเรื่องที่เรียบเรียง เพื่อนำเสนอข้อคิดเห็นของนักวรรณคดีท่านอื่น ๆ ที่ให้ข้อคิดเห็นเกี่ยวกับเรื่องกาฬาคำฉันท์และวรรณคดีประเภทคำฉันท์สมัยอยุธยา

๓.๒ ทักษะความรู้ด้านประวัติศาสตร์

การศึกษาวรรณคดีจำเป็นต้องเข้าใจบริบททางประวัติศาสตร์และสังคมในยุคสมัยที่เกี่ยวข้อง เพื่อสามารถเข้าใจเนื้อหาและประวัติของการแต่งวรรณคดีแต่ละเรื่องได้อย่างลุ่มลึกมากยิ่งขึ้น แม้เรื่องกาฬาคำฉันท์จะเป็นวรรณคดีที่มีที่มาจากชาดกในพุทธศาสนา แต่ก็จำเป็นต้องสังเคราะห์ข้อมูลทางประวัติศาสตร์มาประกอบการเรียบเรียงเรื่องคุณค่าด้านประวัติศาสตร์ผ่านการสังเกตขั้นตอนการพิจารณาตีความและสถานะของสตรี และนำมาสืบค้นเปรียบเทียบกับเอกสารทางประวัติศาสตร์

๓.๓ ทักษะความรู้ด้านพุทธศาสนา

ความรู้ความเข้าใจด้านพุทธศาสนาจำเป็นต่อการเรียบเรียงบทเรียบเรียงวรรณคดีแห่งชาติ โดยเฉพาะเรื่องกาพย์คำฉันท์ เนื่องจากเป็นวรรณคดีที่มีที่มาจากชาดกในพระสุตันตปิฎกถึง ๓ เรื่อง จึงต้องอาศัยความเข้าใจในการค้นคว้าพระไตรปิฎก อรรถกถาชาดก และคัมภีร์อื่น ๆ นอกจากนี้การมีความรู้เรื่องภาษาบาลีพื้นฐานยังช่วยให้สามารถเปรียบเทียบกลวิธีทางวรรณศิลป์ที่มีที่มาจากต้นเค้าภาษาบาลีและได้รับการสร้างสรรค์เป็นกวีนิพนธ์ไทย

๓.๔ ทักษะความรู้ด้านวัฒนธรรมไทย

ผู้เรียบเรียงบทเรียบเรียงวรรณคดีแห่งชาติต้องอาศัยทักษะความรู้ความเข้าใจในการจำแนกลักษณะที่เป็นวัฒนธรรมไทยซึ่งปรากฏในวรรณคดี เพื่อประกอบการเรียบเรียงคุณค่าด้านสังคมและวัฒนธรรม เพราะแม้ว่าจะนำโครงเรื่องหลักมาจากชาดก แต่ได้นำบริบทวัฒนธรรมไทยมาใช้ในการประพันธ์หลายตอน ผู้เรียบเรียงจำเป็นต้องเข้าใจลักษณะเฉพาะของวัฒนธรรมที่แตกต่างจากชาดก และสามารถขยายความโดยค้นคว้าข้อมูลจากสารานุกรมหรืองานวิจัยทางคติชนวิทยาต่าง ๆ ได้

๔. สรุปสาระสำคัญ ขั้นตอนการดำเนินการ และเป้าหมายของงาน

สาระสำคัญ

การจัดทำบทเรียบเรียงวรรณคดีแห่งชาติ เรื่อง “กาพย์คำฉันท์” เป็นส่วนหนึ่งของการดำเนินงานโดยคณะกรรมการวรรณคดีแห่งชาติเพื่อจัดทำหนังสือวรรณคดีแห่งชาติ เล่ม ๓ สมัยอยุธยา ซึ่งกำหนดให้เรียบเรียงตามโครงสร้างที่คณะกรรมการวรรณคดีแห่งชาติกำหนด มีหัวข้อและเนื้อหาโดยสังเขปดังนี้

๑) ความเป็นมา กาพย์คำฉันท์ที่มีที่มาจากกุณาลชาดก กากาติชาดก และสุสันธิชาดก กวีไทยนำเรื่องกาพย์มาแต่งเป็นวรรณคดีตั้งแต่สมัยอยุธยา และประวัติการตรวจสอบชำระและจัดพิมพ์เรื่องกาพย์คำฉันท์

๒) ผู้แต่งและระยะเวลาที่แต่ง ไม่ระบุผู้แต่งชัดเจน สันนิษฐานว่าแต่งในสมัยอยุธยาตอนปลายราชกาลสมเด็จพระเจ้าปราสาททอง

๓) จุดประสงค์ที่แต่ง เพื่อสอนบุรุษให้เห็นโทษของสตรีที่ก่อให้เกิดตมหา เหนียวรั้งให้อยู่ในวิภวสงสาร

๔) ลักษณะคำประพันธ์ แต่งด้วยคำฉันท์ ประกอบด้วยกาพย์ ๒ ชนิด และฉันท์ที่ไม่กำหนดครุ-ลหุ ๓ ชนิด

๕) เนื้อหา ดำเนินเรื่องตั้งแต่พญานกกุณาลเล่านิทานเรื่องพญาครุฑลักนางกาพย์ไปจนถึงพระเจ้าพรหมทัตให้เนรเทศนางกาพย์

๖) คุณค่า ประกอบด้วย คุณค่าด้านวรรณคดี (ความงามทางวรรณศิลป์, การเป็นต้นแบบแก่กาพย์สำนวนอื่น, การเป็นวรรณคดีคำสอน) และคุณค่าด้านสังคมวัฒนธรรม (สะท้อนคติไตรภูมิ, การปกครอง, ความเชื่อ)

๗) รายการอ้างอิง

ขั้นตอนการดำเนินการ

ประวัติวรรณคดีเรื่องกาพย์คำฉันท์เป็นผลงานที่เผยแพร่ความรู้สู่สาธารณชน จำเป็นต้องศึกษาค้นคว้าข้อมูลทั้งจากเอกสารขั้นต้นและเอกสารชั้นรองที่เกี่ยวข้อง เพื่อเสนอข้อเท็จจริง สามารถนำไปประกอบการค้นคว้าอ้างอิงทางวิชาการได้ มีขั้นตอนการดำเนินการ ดังนี้

๑) เมื่อได้รับมอบหมายการเรียบเรียงประวัติวรรณคดีจากที่ประชุมคณะกรรมการและอนุกรรมการวรรณคดีแห่งชาติ ครั้งที่ ๑/๒๕๖๔ แล้วจึงศึกษาวรรณคดีที่ได้รับมอบหมายโดยละเอียด

๒) ศึกษาโครงสร้างรูปแบบเนื้อหาการเรียบเรียงหนังสือประวัติวรรณคดีจากหนังสือวรรณคดีแห่งชาติ เล่ม ๑ และ เล่ม ๒

๓) ศึกษาค้นคว้าและพิจารณาเอกสารที่เกี่ยวข้องทั้งเอกสารขั้นต้นและเอกสารชั้นรอง จากเอกสารขั้นต้น ได้แก่ ตำนฉบับสมุดไทย เอกสารชั้นรอง ได้แก่ หนังสือ วิทยานิพนธ์ บทความทางวิชาการต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง

๔) เรียบเรียงบทเรียบเรียงประวัติวรรณคดีตามประเด็นที่กำหนด พร้อมทั้งจัดทำบรรณานุกรมแสดงเอกสารเพื่อประกอบการค้นคว้าอ้างอิง

๕) ตรวจสอบข้อมูลและเสนอต่อคณะกรรมการวรรณคดีแห่งชาติ ครั้งที่ ๔/๒๕๖๕ วันที่ ๒๗ มิถุนายน ๒๕๖๕ ซึ่งประกอบด้วยผู้ทรงคุณวุฒิ ผู้เชี่ยวชาญด้านภาษาและวรรณคดีตรวจพิจารณาแก้ไข

๖) ปรับแก้ไขตามมติคณะกรรมการวรรณคดีแห่งชาติ เพื่อเตรียมจัดทำต้นฉบับหนังสือวรรณคดีแห่งชาติ เล่ม ๓ (สมัยอยุธยา)

เป้าหมายของงาน

บทเรียบเรียงวรรณคดีแห่งชาติ เรื่อง “กาก็คำฉันท์” ได้รับการจัดพิมพ์เผยแพร่ในหนังสือวรรณคดีแห่งชาติ เล่ม ๓ (สมัยอยุธยา) ซึ่งประกอบด้วยบทเรียบเรียงประวัติวรรณคดีไทยในสมัยอยุธยาตั้งแต่รัชกาลสมเด็จพระเจ้าทรงธรรมถึงสมเด็จพระนารายณ์มหาราช

๕. ผลสำเร็จของงาน (เชิงปริมาณ/คุณภาพ)

เชิงปริมาณ

บทเรียบเรียงประวัติวรรณคดีเรื่องกาก็คำฉันท์ที่มีเนื้อหาครบถ้วนสมบูรณ์ จำนวน ๑ เรื่อง

เชิงคุณภาพ

๑) เป็นเอกสารอ้างอิงทางวิชาการที่เป็นประโยชน์ต่อการศึกษาวรรณคดีไทย โดยเฉพาะวรรณคดีประเภทคำฉันท์สมัยอยุธยา

๒) ทำให้เกิดความรู้ความเข้าใจบริบททางสังคมวัฒนธรรมและค่านิยมซึ่งปรากฏในวรรณคดีสมัยอยุธยาชัดเจนยิ่งขึ้น

๖. การนำไปใช้ประโยชน์/ผลกระทบ

๖.๑ เป็นการเผยแพร่ความรู้ความเข้าใจแก่ผู้ที่สนใจได้นำความรู้และกลวิธีในการประพันธ์ของกวีไปใช้ให้เกิดประโยชน์ในการศึกษาด้านกวีนิพนธ์และวรรณศิลป์

๖.๒ เป็นบทความอ้างอิงทางวิชาการ เป็นประโยชน์ต่อการศึกษาวรรณคดีไทยสมัยอยุธยา

๖.๓ นักวิชาการ ครู อาจารย์ นิสิตและนักศึกษา ตลอดจนผู้สนใจด้านอักษรศาสตร์ได้เพิ่มพูนความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับวรรณคดีคำฉันท์สมัยอยุธยา รวมทั้งสามารถศึกษาเปรียบเทียบกับวรรณคดีต่างสมัย

๖.๔ ส่งเสริมให้บุคคลในชาติได้ตระหนักถึงความสำคัญของภาษาและวรรณคดีไทยที่ปรากฏในวรรณคดี เข้าถึงสุนทรียะแห่งการประพันธ์ อันจะก่อให้เกิดความภาคภูมิใจในมรดกทางวัฒนธรรม

๗. ความยุ่งยากและซับซ้อนในการดำเนินการ

๗.๑ เรื่องกาก็คำฉันท์เป็นวรรณคดีสมัยอยุธยาที่แต่งโดยใช้ศิลปะการประพันธ์ชั้นสูง กวีใช้โบราณกิตติศัพท์มาประกอบการประพันธ์จำนวนมาก การทำความเข้าใจด้วยทวรรณคดีอย่างลึกซึ้งจำเป็นต้องสืบค้น คำศัพท์จากหนังสืออ้างอิงมาประกอบการสันนิษฐาน เพื่อให้ได้ข้อมูลหลักฐานที่ถูกต้องแม่นยำ ตามหลักวิชาการด้านอักษรศาสตร์

๗.๒ เรื่องกาก็คำฉันท์มีที่มาจากนิบาตชาดก ๓ เรื่อง ได้แก่ กุณาลชาดก กากาติชาดก และสุสันธิชาดก แต่กวีไทยได้นำอนุพากย์มาผสมผสานกันไม่ได้มีเรื่องใดเรื่องหนึ่งเป็นที่มาหลัก ผู้เรียบเรียงจำเป็นต้องสืบค้นจาก พระไตรปิฎกทั้งฉบับภาษาบาลี ฉบับแปลภาษาไทย รวมถึงอรรถกถาชาดกต่าง ๆ อย่างครบถ้วน ส่งผลให้มี เอกสารอ้างอิงจำนวนมาก

๗.๓ ตัวบทเรื่องกาก็คำฉันท์ฉบับสมุดไทย ไม่ปรากฏว่ามีฉบับใดเลยที่ระบุชื่อคำประพันธ์ไว้อย่างชัดเจน แต่ระบุเฉพาะตัวเลขอักษรกำกับเท่านั้น เช่น “๑๑” “๑๒” “๑๔” “๑๖” “๒๑” และ “๒๘” ทำให้ต้องสันนิษฐานรูปแบบคำประพันธ์จากการสังเกตตัวบท นอกจากนั้นฉันทที่ใช้ในเรื่องกาก็คำฉันท์จำนวนมากไม่สามารถอ่านให้ลงคะแนนที่ได้ จึงน่าจะแต่งด้วยฉันทที่ไม่กำหนดครุ-ลหุ ซึ่งพบเป็นจำนวนไม่มากในวรรณคดีไทย แต่ปรากฏในแบบเรียนจินตามณีของพระโหราธิบดี ทำให้จำเป็นต้องอธิบายลักษณะของฉันทเหล่านี้โดยละเอียดประกอบกับการยกข้อมูลในจินตามณีมาชี้แจง

๘. ปัญหาและอุปสรรคในการดำเนินการ

๘.๑ ข้อมูลเรื่องผู้แต่งและระยะเวลาที่แต่งมีอยู่จำกัดมาก จำเป็นต้องอาศัยการสันนิษฐานจากการเปรียบเทียบวรรณคดีเรื่องกาก็ต่างสมัย รวมถึงเรื่องกาก็ที่ปรากฏในสมุดภาพไตรภูมิสมัยอยุธยา เพื่อค้นคว้าหลักฐานประกอบข้อสันนิษฐาน

๘.๒ งานวิจัยเรื่องกาก็ในประเทศไทยมีอย่างจำกัด เป็นเหตุให้ต้องศึกษาด้วยตนเองในหลายประเด็น ส่วนงานวิจัยที่มีผู้ศึกษาแล้วบางเรื่องให้ข้อคิดเห็นเกี่ยวกับเรื่องกาก็คำฉันท์ไม่สอดคล้องกัน จำเป็นต้องพิจารณาหลักฐานข้อมูลโดยละเอียดรอบคอบ

๙. ข้อเสนอแนะ

เรื่องกาก็คำฉันท์ยังสามารถศึกษาในลักษณะงานวิจัยได้ในอีกหลายแง่มุม เช่น ลักษณะคำประพันธ์ การศึกษาเปรียบเทียบกับเรื่องกาก็ต่างสำนวนและต่างสมัย หรือการศึกษาในฐานะวรรณคดีคำสอน นอกจากนั้นยังสามารถนำเรื่องกาก็สำนวนต่าง ๆ มาตรวจสอบชำระและจัดพิมพ์ในลักษณะหนังสือประชุมวรรณคดีได้อีกด้วย

๑๐. การเผยแพร่ผลงาน (ถ้ามี)

หนังสือวรรณคดีแห่งชาติ เล่ม ๓ (สมัยอยุธยา) โดยคณะกรรมการวรรณคดีแห่งชาติ กรมศิลปากร

ลำดับ	ผู้มีส่วนร่วมในผลงาน	สัดส่วนผลงาน	บทบาทของผู้มีส่วนร่วมในผลงาน
-	-	-	-
-	-	-	-
-	-	-	-

ขอรับรองว่าผลงานดังกล่าวข้างต้นเป็นความจริงทุกประการ

(ลงชื่อ)

(นายปารเมศ อภัยสุทธิรงค์)

นักอักษรศาสตร์ปฏิบัติการ

ผู้ขอประเมินบุคคล

ขอรับรองว่าสัดส่วนและบทบาทการดำเนินการข้างต้นเป็นความจริงทุกประการ (ถ้ามี)

รายชื่อผู้มีส่วนร่วมในผลงาน	ลายมือชื่อ
-	-
-	-
-	-

ได้ตรวจสอบแล้วขอรับรองว่าผลงานดังกล่าวข้างต้นถูกต้องตรงกับความเป็นจริงทุกประการ

(ลงชื่อ)

(นางสาวทิพวรรณ บุญส่งเจริญ)

นักอักษรศาสตร์ชำนาญการพิเศษ

ผู้อำนวยการกลุ่มภาษาและวรรณกรรม

ผู้บังคับบัญชาที่กำกับดูแล

(ลงชื่อ)

(นางสาวศิริรัตน์ ทวีทรัพย์)

ผู้อำนวยการสำนักวรรณกรรมและประวัติศาสตร์

ผู้บังคับบัญชาที่เหนือขึ้นไป

หมายเหตุ คำรับรองจากผู้บังคับบัญชาอย่างน้อย ๒ ระดับ คือผู้บังคับบัญชาที่กำกับดูแลและผู้บังคับบัญชาที่เหนือขึ้นไปอีกหนึ่งระดับ เว้นแต่ในกรณีที่ผู้บังคับบัญชาดังกล่าวเป็นบุคคลคนเดียวกัน ก็ให้มีคำรับรอง ๑ ระดับได้

ผลงานลำดับที่ ๓

๑. เรื่อง งานประพันธ์บทร้อยกรองเนื่องในวาระโอกาสสำคัญ

๒. ระยะเวลาการดำเนินการ ๑ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๔ - ๓๑ มกราคม ๒๕๖๗

๓. ความรู้ ความชำนาญงาน หรือความเชี่ยวชาญและประสบการณ์ที่ใช้ในการปฏิบัติงาน

งานประพันธ์บทร้อยกรองเนื่องในวาระโอกาสสำคัญ ของนายปารเมศ อภัยฤทธิรงค์ นักอักษรศาสตร์ ปฏิบัติการ สำนักวรรณกรรมและประวัติศาสตร์ อาศัยทักษะความเชี่ยวชาญในการปฏิบัติงานหลัก ๒ ด้าน คือ ความเชี่ยวชาญด้านกวีนิพนธ์ไทย และความรู้ความเข้าใจเรื่องขนบการเฉลิมพระเกียรติในวรรณคดี

๓.๑ ความเชี่ยวชาญด้านกวีนิพนธ์ไทย

- ความเข้าใจรูปแบบคำประพันธ์ไทย ผู้ประพันธ์บทร้อยกรองต้องมีความรู้ความเข้าใจรูปแบบคำประพันธ์ไทยทุกชนิด ทั้งโคลง ฉันท์ กาพย์ กลอน และร่าย เพื่อให้สามารถเลือกใช้คำประพันธ์ได้เหมาะสมกับเนื้อหาและบริบทการใช้งาน เช่น คำประพันธ์ประเภทโคลงและฉันท์ใช้ในการแต่งบทสดุดีเฉลิมพระเกียรติ คำประพันธ์ประเภทกลอนใช้ในการแต่งบทอวยพรหรือบทบรรยายต่าง ๆ ทั้งนี้ต้องเข้าใจข้อบังคับและจังหวะของคำที่แตกต่างไปในแต่ละรูปแบบคำประพันธ์ อันจะทำให้ผลงานมีความประณีตบรรจงตามมาตรฐานผลงานของกรมศิลปากร

- ความรู้ด้านศัพท์วรรณคดีไทย ผู้ประพันธ์บทร้อยกรองต้องมีคลังคำศัพท์สำหรับประพันธ์เป็นจำนวนมาก เช่น คำไวพจน์หมวดพระมหากษัตริย์ รวมถึงศัพท์ในวรรณคดีไทย เพื่อช่วยในการหาคำรับสัมผัสที่เหมาะสมและการหลากคำให้ร้อยกรองมีความซับซ้อน นอกจากนี้ยังมีกลุ่มคำที่มีจังหวะคำหรือเสียงที่มีระดับแตกต่างกันหรือไพเราะเป็นพิเศษ

- ความเข้าใจกลวิธีทางวรรณศิลป์ ผู้ประพันธ์บทร้อยกรองควรมีกลวิธีทางวรรณศิลป์ประกอบในการแต่งบทร้อยกรอง ตั้งแต่ระดับเสียงคือการเลือกใช้เสียงที่มีจังหวะ มีสัมผัสคล้องจองรับกันทั้งตามรูปแบบบังคับและเพื่อความไพเราะ ระดับคำคือการใช้ศัพท์หลากหลายและเหมาะสม ส่วนระดับความคือการใช้โวหารภาพพจน์นำเสนอให้เกิดจินตภาพ ผู้ประพันธ์บทร้อยกรองควรมีความสามารถเลือกใช้กลวิธีต่าง ๆ เหล่านี้มาประกอบให้เหมาะสมตามประเภทของร้อยกรอง

๓.๒ ความรู้ความเข้าใจเรื่องขนบการเฉลิมพระเกียรติในวรรณคดี

บทร้อยกรองที่มีผู้ขอความอนุเคราะห์สำนักวรรณกรรมและประวัติศาสตร์ประพันธ์มากที่สุดคือ บทอาศิรวาทเฉลิมพระเกียรติพระมหากษัตริย์และพระบรมวงศานุวงศ์ ผู้ประพันธ์จึงไม่เพียงแต่ต้องเข้าใจหลักการประพันธ์บทร้อยกรอง แต่ต้องเข้าใจขนบการเฉลิมพระเกียรติที่เป็นแบบแผนสืบเนื่องกันมาแต่โบราณ เพื่อเป็นการอนุรักษ์ขนบวรรณศิลป์ไทยโบราณและแสดงความสืบเนื่องของการเฉลิมพระเกียรติ เช่น ชุดคำที่ใช้ในวรรณคดีเฉลิมพระเกียรติ ความเหมาะสมในการเปรียบเทียบองค์พระมหากษัตริย์ การใช้ภาษาที่สมพระเกียรติยศ เป็นต้น

๔. สรุปสาระสำคัญ ขั้นตอนการดำเนินการ และเป้าหมายของงาน

สาระสำคัญ

งานประพันธ์บทร้อยกรองเนื่องในวาระโอกาสสำคัญตามที่หน่วยงานต่าง ๆ ขอความอนุเคราะห์และได้รับมอบหมาย เป็นผลงานของนายปารเมศ อภัยฤทธิรงค์ นักอักษรศาสตร์ปฏิบัติการ กลุ่มภาษาและวรรณกรรม สำนักวรรณกรรมและประวัติศาสตร์ ซึ่งประพันธ์ขึ้นระหว่าง พุทธศักราช ๒๕๖๔ ถึงพุทธศักราช ๒๕๖๗ แบ่งออกเป็น ๒ กลุ่ม ได้แก่ กลุ่มที่ ๑ บทร้อยกรองเนื่องในวาระโอกาสสำคัญอันเนื่องด้วยสถาบันพระมหากษัตริย์ เป็นบทร้อยกรองถวายพระพรไชยมงคลและสำนักในพระมหากษัตริย์คุณ สำหรับหน่วยงานภาครัฐและเอกชนจัดทำสื่อประชาสัมพันธ์ นิทรรศการ ตลอดจนบทวิดิทัศน์เพื่อเผยแพร่ในช่องทางต่าง ๆ และกลุ่มที่ ๒ บทร้อยกรองเนื่องในวาระโอกาสสำคัญ เป็นบทร้อยกรองในประเด็นต่าง ๆ ตามที่หน่วยงานผู้ขอความอนุเคราะห์กำหนด

ขั้นตอนการดำเนินการ

๑) ศึกษาข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับหัวข้อที่ได้รับมอบหมายให้ประพันธ์ เช่น ศึกษาพระราชกรณียกิจของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวหรือพระบรมวงศานุวงศ์ในด้านที่เกี่ยวข้องกับหน่วยงานที่ขอความอนุเคราะห์หรือหากเป็นประเด็นเกี่ยวข้องกับการเผยแพร่นโยบายของหน่วยงานต่าง ๆ ก็จะต้องศึกษาภาพรวมของการดำเนินงานโครงการเหล่านั้นด้วย

๒) กำหนดเนื้อหาและรูปแบบคำประพันธ์ให้เหมาะสม เช่น เลือกใช้คำประพันธ์ประเภทโคลงหรือฉันท์ในบทร้อยกรองเฉลิมพระเกียรติ หรือเลือกใช้คำประพันธ์ประเภทกลอนในบทร้อยกรองที่มีเนื้อหาสื่อสารประชาสัมพันธ์ในวงกว้าง

๓) ประพันธ์บทร้อยกรองตามหัวข้อที่ได้รับมอบหมาย

๔) เสนอผู้ทรงคุณวุฒิด้านอักษรศาสตร์ (ภาษาและวรรณกรรม) ตรวจสอบแก้ไข

๕) ปรับปรุงบทร้อยกรองตามคำแนะนำของผู้ทรงคุณวุฒิด้านอักษรศาสตร์ (ภาษาและวรรณกรรม)

๖) บันทึกเสียงอ่านหรือจัดทำเอกสารระบุวิธีการออกเสียงบทประพันธ์ ในกรณีที่ผู้ขอความอนุเคราะห์ต้องการนำไปอ่านในพิธีการ บันทึกในรูปแบบวิดิทัศน์

๗) จัดทำร่างหนังสือตอบให้ความอนุเคราะห์ประพันธ์บทร้อยกรอง เสนอผู้อำนวยการสำนักวรรณกรรมและประวัติศาสตร์หรืออธิบดีกรมศิลปากรลงนาม

เป้าหมายของงาน

ผู้ขอความอนุเคราะห์ประพันธ์บทร้อยกรอง สามารถนำบทร้อยกรองเหล่านั้นไปประกอบนิทรรศการ บันทึกวิดิทัศน์ จัดทำเป็นสื่อเผยแพร่ประชาสัมพันธ์ของแต่ละหน่วยงาน เพื่อสื่อสารเนื้อหาสาระที่ต้องการในรูปแบบบทร้อยกรองไปยังประชาชนได้ประสบความสำเร็จ

๕. ผลสำเร็จของงาน (เชิงปริมาณ/คุณภาพ)

เชิงปริมาณ

งานประพันธ์บทร้อยกรองเนื่องในวาระโอกาสสำคัญตามที่หน่วยงานต่าง ๆ ขอความอนุเคราะห์และได้รับมอบหมาย จำนวนทั้งสิ้น ๓๘ ส่วน แบ่งออกเป็น ๒ กลุ่ม ได้แก่ กลุ่มที่ ๑ บทร้อยกรองเนื่องในวาระโอกาสสำคัญอันเนื่องด้วยสถาบันพระมหากษัตริย์ ประกอบด้วยบทร้อยกรองจำนวน ๒๗ ส่วน และ กลุ่มที่ ๒ บทร้อยกรองเนื่องในวาระโอกาสสำคัญตามที่หน่วยงานต่าง ๆ ขอความอนุเคราะห์ ประกอบด้วยบทร้อยกรองจำนวน ๑๑ ส่วน ดังนี้

บทร้อยกรองเนื่องในวาระโอกาสสำคัญอันเนื่องด้วยสถาบันพระมหากษัตริย์

- ๑) บทร้อยกรองรำลึกในพระมหากรุณาธิคุณพระบาทสมเด็จพระบรมชนกาธิเบศร มหาภูมิพลอดุลยเดชมหาราช บรมนาถบพิตร ของสำนักงานปลัดกระทรวงวัฒนธรรม
- ๒) ถวายพระพรสมเด็จพระกนิษฐาธิราชเจ้า กรมสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี ของสำนักงานปลัดกระทรวงวัฒนธรรม
- ๓) บทอาศิรวาทเนื่องในวันเฉลิมพระชนมพรรษา สมเด็จพระนางเจ้าฯ พระบรมราชินี ของสถาบันสิริกิติ์
- ๔) บทอาเศียรวาทเนื่องในวันเฉลิมพระชนมพรรษา สมเด็จพระนางเจ้าฯ พระบรมราชินี ของสำนักงานปลัดกระทรวงวัฒนธรรม
- ๕) บทถวายพระพรเนื่องในวันประสูติ สมเด็จพระเจ้าน้องนางเธอ เจ้าฟ้าจุฬาภรณวลัยลักษณ์ อัครราชกุมารี กรมพระศรีสวางควัฒน วรขัตติยราชนารี ของสำนักงานปลัดกระทรวงวัฒนธรรม
- ๖) บทถวายพระพรวันเฉลิมพระชนมพรรษา สมเด็จพระนางเจ้าฯ พระบรมราชินีนาถ พระบรมราชชนนีพันปีหลวง ของสำนักงานปลัดกระทรวงวัฒนธรรม
- ๗) บทร้อยกรองสำนึกในพระมหากรุณาธิคุณพระบาทสมเด็จพระบรมชนกาธิเบศร มหาภูมิพลอดุลยเดชมหาราช บรมนาถบพิตร ของกรมศิลปากร
- ๘) พระปิ่นปราบจัญญ์ราชสุดา ประกอบนิทรรศการพิเศษเนื่องในวันอนุรักษ์มรดกไทย พุทธศักราช ๒๕๖๖ เรื่อง “คลังกลางพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ”
- ๙) พระผู้อนุรักษ์มรดกไทย ในวารสารเครือข่ายกรมศิลปากร (อส.ม.ศ.) ฉบับปฐมฤกษ์ (มิถุนายน ๒๕๖๖)
- ๑๐) บทร้อยกรองถวายพระพรชัยมงคลเนื่องในวันเฉลิมพระชนมพรรษา สมเด็จพระนางเจ้าฯ พระบรมราชินี ของสมาคมติดตามการพัฒนาสตรีในประเทศไทย
- ๑๑) บทถวายพระพรวันเฉลิมพระชนมพรรษา พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ของสำนักงานปลัดกระทรวงวัฒนธรรม
- ๑๒) บทอาศิรวาทพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว พระผู้ทรงพัฒนาการสาธารณสุขไทย ของกระทรวงสาธารณสุข
- ๑๓) บทถวายพระพรวันเฉลิมพระชนมพรรษา สมเด็จพระนางเจ้าฯ พระบรมราชินีนาถ พระบรมราชชนนีพันปีหลวง ของสำนักงานปลัดกระทรวงพาณิชย์

- ๑๔) บทถวายพระพรวันเฉลิมพระชนมพรรษา สมเด็จพระนางเจ้าฯ พระบรมราชินีนาถ
พระบรมราชชนนีพันปีหลวง ในนิทรรศการเฉลิมพระเกียรติ “บุปผาราชนีพันปีหลวง” ของกระทรวงวัฒนธรรม
- ๑๕) บทถวายพระพรวันเฉลิมพระชนมพรรษา สมเด็จพระนางเจ้าฯ พระบรมราชินีนาถ
พระบรมราชชนนีพันปีหลวง ของกรมศิลปากร
- ๑๖) บทถวายพระพรวันเฉลิมพระชนมพรรษา สมเด็จพระนางเจ้าฯ พระบรมราชินีนาถ
พระบรมราชชนนีพันปีหลวง ของกรมการศาสนา
- ๑๗) บทร้อยกรองสำนึกในพระมหากรุณาธิคุณพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว เนื่องในวันปิยมหาราช
ของสำนักวรรณกรรมและประวัติศาสตร์
- ๑๘) บทร้อยกรองสำนึกในพระมหากรุณาธิคุณพระบาทสมเด็จพระบรมชนกาธิเบศร
มหาภูมิพลอดุลยเดชมหาราช บรมนาถบพิตร ของกรมศิลปากร
- ๑๙) บทร้อยกรองรำลึกในพระมหากรุณาธิคุณพระบาทสมเด็จพระบรมชนกาธิเบศร
มหาภูมิพลอดุลยเดชมหาราช บรมนาถบพิตร ของกระทรวงวัฒนธรรม
- ๒๐) บทถวายพระพรไชยมงคล สมเด็จพระนางเจ้าฯ พระบรมราชินี เนื่องในวันขึ้นปีใหม่ พุทธศักราช ๒๕๖๗
ของสถาบันสิริกิติ์
- ๒๑) บทถวายพระพรไชยมงคล สมเด็จพระเจ้าลูกเธอ เจ้าฟ้ากรมหลวงราชสาริณีสิริพัชร มหาวัชรราชธิดา
เนื่องในวันขึ้นปีใหม่ พุทธศักราช ๒๕๖๗ ของสถาบันสิริกิติ์
- ๒๒) บทถวายพระพรไชยมงคล พระเจ้าวรวงศ์เธอ พระองค์เจ้าอทิตยาทรกิติคุณ
เนื่องในวันขึ้นปีใหม่ พุทธศักราช ๒๕๖๗ ของสถาบันสิริกิติ์
- ๒๓) บทอาเศียรวาทเนื่องในวันเฉลิมพระชนมพรรษา สมเด็จพระนางเจ้าฯ พระบรมราชินี ของกรมการศาสนา
- ๒๔) บทอาเศียรวาทเนื่องในวันเฉลิมพระชนมพรรษา สมเด็จพระนางเจ้าฯ พระบรมราชินี ของกระทรวงพาณิชย์
- ๒๕) บทอาเศียรวาทเนื่องในวันเฉลิมพระชนมพรรษา พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ของกรมการศาสนา
- ๒๖) บทอาเศียรวาทเนื่องในวันเฉลิมพระชนมพรรษา สมเด็จพระนางเจ้าฯ พระบรมราชินีนาถ
พระบรมราชชนนีพันปีหลวง ของกรมการศาสนา
- ๒๗) บทอาเศียรวาทเนื่องในวันเฉลิมพระชนมพรรษา สมเด็จพระนางเจ้าฯ พระบรมราชินีนาถ
พระบรมราชชนนีพันปีหลวง ของกรมศิลปากร
- บทร้อยกรองเนื่องในวาระโอกาสสำคัญตามที่หน่วยงานต่าง ๆ ขอความอนุเคราะห์
- ๑) บทร้อยกรอง “ตลาดน้ำไทย” เพื่อเผยแพร่นโยบายของกระทรวงวัฒนธรรม (สำนวนที่ ๑)
- ๒) บทร้อยกรอง “ตลาดน้ำไทย” เพื่อเผยแพร่นโยบายของกระทรวงวัฒนธรรม (สำนวนที่ ๒)
- ๓) บทร้อยกรอง “พุทธคุณมงคลพร” ประกอบนิทรรศการพิเศษ “นบพระพุทธรูปวังหน้า
พระปฐมมาแห่งแผ่นดิน” เนื่องในวันขึ้นปีใหม่ พุทธศักราช ๒๕๖๖ ของสำนักพิพิธภัณฑ์สถานแห่งชาติ
- ๔) บทร้อยกรอง “พรปีใหม่” สำหรับจัดทำบัตรอวยพรเนื่องในวันขึ้นปีใหม่ พุทธศักราช ๒๕๖๖
ของผู้บริหารกระทรวงวัฒนธรรม (สำนวนที่ ๑)

- ๕) บทร้อยกรอง “พรปีใหม่” สำหรับจัดทำบัตรอวยพรเนื่องในวันขึ้นปีใหม่ พุทธศักราช ๒๕๖๖ ของผู้บริหารกระทรวงวัฒนธรรม (สำนวนที่ ๒)
- ๖) บทร้อยกรองสำหรับจัดทำบัตรอวยพรเนื่องในวันขึ้นปีใหม่ พุทธศักราช ๒๕๖๗ ของสถาบันสิริกิติ์
- ๗) บทร้อยกรอง “สวัสดีปีใหม่ ๒๕๖๗” สำหรับจัดทำสื่อประชาสัมพันธ์ของกระทรวงวัฒนธรรม
- ๘) บทร้อยกรองเนื่องในเทศกาลสงกรานต์ พุทธศักราช ๒๕๖๗ สำหรับจัดทำสื่อประชาสัมพันธ์ของกระทรวงวัฒนธรรม
- ๙) บทร้อยกรอง “อักษราปณิธาน กาลเกษียณ” เนื่องในวาระเกษียณอายุราชการของนายบพิตร วิทยาวิโรจน์ อธิการบดีกรมศิลปากร ของสำนักวรรณกรรมและประวัติศาสตร์
- ๑๐) เพลงบูชาพระคเณศ ของสำนักการสังคีต กรมศิลปากร (ปรับปรุงบท)
- ๑๑) เพลงวังหน้ารัตนโกสินทร์ ของสำนักการสังคีต กรมศิลปากร (ปรับปรุงบท)

เชิงคุณภาพ

๑) ประชาชนมีความซาบซึ้งในพระมหากรุณาธิคุณของสถาบันพระมหากษัตริย์ ด้วยตระหนักถึงพระราชกรณียกิจนานัปการที่สื่อสารในรูปแบบบทอาศิรวาทเฉลิมพระเกียรติ ทั้งยังเป็นโอกาสให้หน่วยงานต่าง ๆ แสดงออกถึงความสำนึกในพระมหากรุณาธิคุณผ่านการเผยแพร่บทอาศิรวาทในช่องทางประชาสัมพันธ์ของหน่วยงาน

๒) วรรณศิลป์ไทยที่เป็นแบบแผนสั่งสมมาแต่โบราณได้รับการสืบทอด ต่อยอด และสร้างสรรค์ เนื่องจากบทร้อยกรองแต่ละบทมุ่งเน้นการสืบทอดตามขนบวรรณคดีโบราณอย่างเคร่งครัดและตรวจสอบแก้ไขจากผู้ทรงคุณวุฒิของกรมศิลปากรเพื่อให้ผลงานมีมาตรฐาน

๖. การนำไปใช้ประโยชน์/ผลกระทบ

๖.๑ หน่วยงานผู้ขอความอนุเคราะห์สามารถนำบทร้อยกรองไปจัดทำเป็นสื่อประชาสัมพันธ์ในรูปแบบต่าง ๆ เช่น นิทรรศการ ประกอบบทวิทยุทัศน์ จัดทำบัตรอวยพร ประกอบการจัดพิมพ์หนังสือ ฯลฯ

๖.๒ หน่วยงานสามารถสื่อสารประชาสัมพันธ์ในประเด็นที่กำหนดในรูปแบบร้อยกรอง ก่อให้เกิดความประทับใจในการสื่อสารและเป็นการแสดงออกถึงความป็นไทย

๗. ความยุ่งยากและซับซ้อนในการดำเนินการ

๗.๑ การแต่งบทอาศิรวาทพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวและพระบรมวงศานุวงศ์ ต้องคำนึงถึงความประณีตงดงามสมพระเกียรติยศ จึงต้องเลือกใช้ฉันทลักษณ์และลีลาการประพันธ์ที่เหมาะสม รวมทั้งการใช้คำที่ต้องระมัดระวังให้มีระดับคำที่สม่ำเสมอ แสดงความยกย่องเทิดทูนสมตามความประสงค์ของผู้ขอความอนุเคราะห์บทอาศิรวาท

๗.๒ ในแต่ละปีมีผู้ขอความอนุเคราะห์แต่งบทอาศิรวาทเป็นจำนวนมาก จำเป็นต้องเลือกสรรลีลาและกลวิธีที่หลากหลายเพื่อไม่ให้บทร้อยกรองซ้ำซ้อนกัน ทั้งยังต้องแสดงออกถึงพระราชกรณียกิจหรือเอกลักษณ์ที่แตกต่างกันออกไปแต่ละหน่วยงาน

๗.๓ การประพันธ์บทร้อยกรองต้องคำนึงถึงกลุ่มผู้อ่านและโอกาสที่เหมาะสม เนื่องจากหากใช้ถ้อยคำหรือรูปศัพท์ที่ซับซ้อนอาจส่งผลให้ผู้อ่านไม่เข้าใจความหมายหรืออ่านไม่ถูกต้องตรงตามเจตนาของผู้ประพันธ์ ทำให้บทประพันธ์นั้นไม่อาจสื่อสารและก่อให้เกิดอารมณ์สะเทือนใจได้เท่าที่ควร

๘. ปัญหาและอุปสรรคในการดำเนินการ

๘.๑ บทร้อยกรองที่มีผู้ขอความอนุเคราะห์ส่วนมากแต่แข่งขันเนื่องในวาระโอกาสสำคัญ ซึ่งมีกำหนดการจัดกิจกรรมอย่างชัดเจน จำเป็นต้องประพันธ์บทร้อยกรองภายในกรอบระยะเวลาที่กำหนด

๘.๒ บทอาศิรวาทเฉลิมพระเกียรติใช้ภาษาวรรณคดีที่มีความซับซ้อนแตกต่างจากภาษาที่ใช้ในชีวิตประจำวัน จำเป็นต้องสื่อสารกับผู้อ่านบทอาศิรวาทเพื่อออกเสียงอย่างถูกต้องตรงตามความหมายด้วยการบันทึกเสียงอ่านประกอบบทอาศิรวาท หรือเอกสารชี้แจงวิธีอ่าน

๘.๓ บทอาศิรวาทมีลักษณะเป็นถ้อยคำกราบบังคมทูลพระมหากษัตริย์และพระบรมวงศานุวงศ์ มีการออกพระนามและคำลงท้ายการกราบบังคมทูล ผู้ประพันธ์ต้องศึกษาการใช้คำราชาศัพท์ที่ถูกต้องตามพระอิสริยยศ และระบุในบทอาศิรวาทเพื่อความสมพระเกียรติในการเผยแพร่

๙. ข้อเสนอแนะ

ในแต่ละปี มีผู้ขอความอนุเคราะห์นักอักษรศาสตร์ กลุ่มภาษาและวรรณกรรม สำนักวรรณกรรมและประวัติศาสตร์ประพันธ์บทร้อยกรองเนื่องในโอกาสสำคัญต่าง ๆ เป็นจำนวนมาก แต่ยังไม่ได้มีการรวบรวมข้อมูลอย่างต่อเนื่องและครบถ้วน จึงอาจจัดทำฐานข้อมูลบทร้อยกรองที่ประพันธ์โดยนักอักษรศาสตร์ เพื่อเป็นตัวอย่างแก่การประพันธ์บทร้อยกรองของนักอักษรศาสตร์รุ่นใหม่ และสามารถศึกษาแนวทางการประพันธ์บทร้อยกรองในรูปแบบงานวิจัยได้อีกด้วย

๑๐. การเผยแพร่ผลงาน (ถ้ามี)

หน่วยงานผู้ขอความอนุเคราะห์แต่งบทร้อยกรองเป็นผู้นำบทร้อยกรองไปจัดทำเป็นสื่อประชาสัมพันธ์เผยแพร่ในช่องทางของหน่วยงาน เช่น การบันทึกวีดิทัศน์ถวายพระพรไชยมงคลเนื่องในโอกาสสำคัญต่าง ๆ ออกอากาศทางโทรทัศน์ การจัดทำนิทรรศการชั่วคราว จัดทำหนังสือ บัตรอวยพร และเผยแพร่ทางสื่อสังคมออนไลน์ เป็นต้น

ลำดับ	ผู้มีส่วนร่วมในผลงาน	สัดส่วนผลงาน	บทบาทของผู้มีส่วนร่วมในผลงาน
-	-	-	-
-	-	-	-
-	-	-	-

ขอรับรองว่าผลงานดังกล่าวข้างต้นเป็นความจริงทุกประการ

(ลงชื่อ)..... *20/04/2564*

(นายปารเมศ อภัยฤทธิ์รงค์)
นักอักษรศาสตร์ปฏิบัติการ
ผู้ขอประเมินบุคคล

ขอรับรองว่าสัดส่วนและบทบาทการดำเนินการข้างต้นเป็นความจริงทุกประการ (ถ้ามี)

รายชื่อผู้มีส่วนร่วมในผลงาน	ลายมือชื่อ
-	-
-	-
-	-

ได้ตรวจสอบแล้วขอรับรองว่าผลงานดังกล่าวข้างต้นถูกต้องตรงกับความเป็นจริงทุกประการ

(ลงชื่อ)..... *Ymex*

(นางสาวทิพวรรณ บุญส่งเจริญ)
นักอักษรศาสตร์ชำนาญการพิเศษ
ผู้อำนวยการกลุ่มภาษาและวรรณกรรม
ผู้บังคับบัญชาที่กำกับดูแล

(ลงชื่อ)..... *Suwit*

(นางสาวศิริรัตน์ ทวีทรัพย์)
ผู้อำนวยการสำนักวรรณกรรมและประวัติศาสตร์
ผู้บังคับบัญชาที่เหนือขึ้นไป

หมายเหตุ คำรับรองจากผู้บังคับบัญชาอย่างน้อย ๒ ระดับ คือผู้บังคับบัญชาที่กำกับดูแลและผู้บังคับบัญชาที่เหนือขึ้นไปอีกหนึ่งระดับ เว้นแต่ในกรณีที่ผู้บังคับบัญชาดังกล่าวเป็นบุคคลคนเดียวก็ให้มีคำรับรอง ๑ ระดับได้

แบบการเสนอข้อเสนอแนวคิดการพัฒนาหรือปรับปรุงงาน

๑. เรื่อง โครงการพัฒนาระบบขออนุญาตจัดพิมพ์หนังสือลิขสิทธิ์กรมศิลปากรด้วยระบบออนไลน์

๒. หลักการและเหตุผล

กรมศิลปากรมีหน้าที่สงวนรักษา ทำนุบำรุง ส่งเสริมและสนับสนุนการสร้างสรรคสมบัติทางวัฒนธรรม และนำออกเผยแพร่ในวงกว้างเพื่อประโยชน์แก่การศึกษาค้นคว้า โดยมีหนังสือที่กรมศิลปากรเป็นเจ้าของลิขสิทธิ์ มีลิขสิทธิ์สืบทอด หรือได้รับมอบหมายให้ใช้ประโยชน์จากลิขสิทธิ์หนังสือเหล่านั้นอยู่ในความดูแลของกรมศิลปากรเป็นจำนวนมาก ซึ่งได้มอบหมายให้สำนักวรรณกรรมและประวัติศาสตร์เป็นหน่วยงานที่บริหารจัดการลิขสิทธิ์หนังสือดังกล่าว

ตามระเบียบกรมศิลปากร เรื่องการขออนุญาตพิมพ์หนังสือ พ.ศ. ๒๕๒๐ ระบุว่าหนังสือและเอกสารที่กรมศิลปากรมีลิขสิทธิ์ กรมศิลปากรยินยอมอนุญาตให้พิมพ์เผยแพร่ทั้งในงานกุศลและเพื่อประโยชน์ทางการค้า โดยจะต้องปฏิบัติตามระเบียบที่กรมศิลปากรกำหนด จึงมีผู้ขออนุญาตนำหนังสือกรมศิลปากรไปจัดพิมพ์เผยแพร่อย่างต่อเนื่อง

การขออนุญาตจัดพิมพ์หนังสือลิขสิทธิ์กรมศิลปากรในปัจจุบัน ผู้ขออนุญาตจำเป็นต้องนำส่งเอกสารขออนุญาตจัดพิมพ์ต่อผู้อำนวยการสำนักวรรณกรรมและประวัติศาสตร์ พร้อมแนบแบบขออนุญาตพิมพ์หนังสือซึ่งขอรับได้จากสำนักวรรณกรรมและประวัติศาสตร์ เมื่อเสนอต่อผู้อำนวยการสำนักวรรณกรรมและประวัติศาสตร์แล้วจึงมอบหมายกลุ่มวิชาการดำเนินการตรวจสอบลิขสิทธิ์หนังสือ เรียบเรียงคำนำ จัดทำร่างหนังสืออนุญาตให้ใช้ลิขสิทธิ์เสนอต่ออธิบดีกรมศิลปากรลงนาม การดำเนินการดังกล่าวผู้ขออนุญาตจำเป็นต้องมาติดต่อกับราชการและยื่นเอกสารที่สำนักวรรณกรรมและประวัติศาสตร์หลายครั้ง เป็นเหตุให้บางครั้งผู้รับบริการอาจไม่ได้รับความสะดวกในการติดต่อกับราชการเพื่อขออนุญาตจัดพิมพ์หนังสือลิขสิทธิ์กรมศิลปากร

เพื่ออำนวยความสะดวกแก่ผู้ขออนุญาตจัดพิมพ์หนังสือลิขสิทธิ์กรมศิลปากรและเป็นการเผยแพร่ความรู้ด้านศิลปวัฒนธรรมของกรมศิลปากรอย่างกว้างขวาง จึงควรจัดทำโครงการพัฒนาระบบขออนุญาตจัดพิมพ์หนังสือลิขสิทธิ์กรมศิลปากรด้วยระบบออนไลน์ เป็นส่วนหนึ่งของเว็บไซต์ศูนย์ข้อมูลวรรณกรรมและประวัติศาสตร์ (Center of Literature and History) โดยประชาชนผู้ขออนุญาตสามารถกรอกแบบคำร้องและสืบทอดหนังสือลิขสิทธิ์กรมศิลปากรผ่านระบบคอมพิวเตอร์และนำเข้าข้อมูลในระบบอินเทอร์เน็ตได้โดยสะดวก อันจะเป็นประโยชน์ต่อเจ้าหน้าที่ในการรวบรวมข้อมูลเชิงสถิติอย่างเป็นระบบและเป็นการพัฒนางานให้บริการขออนุญาตจัดพิมพ์หนังสือลิขสิทธิ์กรมศิลปากร ทั้งยังสอดคล้องกับนโยบาย “ศูนย์ราชการสะดวก (Government Easy Contact Center : GECC)” ซึ่งมุ่งลดความยุ่งยากซับซ้อนในการขอรับบริการของประชาชน และง่ายต่อเจ้าหน้าที่ผู้ให้บริการ

๓. บทวิเคราะห์/แนวความคิด/ข้อเสนอ และข้อจำกัดที่อาจเกิดขึ้นและแนวทางแก้ไข

บทวิเคราะห์

การขออนุญาตจัดพิมพ์หนังสือลิขสิทธิ์กรมศิลปากร เป็นหน้าที่รับผิดชอบของสำนักวรรณกรรมและประวัติศาสตร์ มีประชาชนผู้สนใจขอรับต้นฉบับหนังสือไปจัดพิมพ์เผยแพร่ในงานกุศลและพิมพ์จำหน่ายอย่างต่อเนื่อง แต่กระบวนการขออนุญาตพิมพ์หนังสือลิขสิทธิ์กรมศิลปากรต่อสำนักวรรณกรรมและประวัติศาสตร์ จำเป็นต้องส่งหนังสือนำเรียนผู้อำนวยการสำนักวรรณกรรมและประวัติศาสตร์ พร้อมแนบแบบขออนุญาตพิมพ์หนังสือซึ่งขอรับได้จากสำนักวรรณกรรมและประวัติศาสตร์ การให้บริการขออนุญาตจึงยังมีความซับซ้อนไม่สะดวกต่อผู้เข้ารับบริการเนื่องจากจำเป็นต้องเข้ามาติดต่อราชการในสำนักงานและส่งเอกสารหลายครั้ง

แนวความคิด

๑) สำนักวรรณกรรมและประวัติศาสตร์ร่วมกับศูนย์เทคโนโลยีสารสนเทศมรดกศิลปวัฒนธรรม ดำเนินโครงการพัฒนาระบบศูนย์ข้อมูลวรรณกรรมและประวัติศาสตร์ในรูปแบบเว็บไซต์ เพื่อเผยแพร่ความรู้ด้านวรรณกรรม ประวัติศาสตร์ และจารีตประเพณี และอำนวยความสะดวกในการดำเนินงานของสำนักวรรณกรรมและประวัติศาสตร์ เว็บไซต์ศูนย์ข้อมูลดังกล่าวมีระบบสมัครและเก็บข้อมูลสมาชิก ซึ่งสามารถพัฒนาต่อยอดเพื่อสร้างระบบและชุดคำสั่งคำร้องขอรับบริการต่าง ๆ เช่น ขออนุญาตพิมพ์หนังสือลิขสิทธิ์ของกรมศิลปากรได้

๒) นโยบาย “ศูนย์ราชการสะดวก (Government Easy Contact Center : GECC)” เป็นนโยบายของรัฐบาลที่มอบให้หน่วยงานในสังกัดทำหน้าที่ให้คำแนะนำและอำนวยความสะดวกแก่ประชาชน ให้เกิดการบริการที่มีประสิทธิภาพและสร้างความเชื่อมั่นแก่ประชาชนที่เดินทางมาติดต่อกับหน่วยงานของรัฐ โดยเฉพาะด้านงานที่ให้บริการสามารถตอบสนองความต้องการ ขั้นตอนการเข้ารับบริการของประชาชนไม่ยุ่งยากซับซ้อน และง่ายต่อเจ้าหน้าที่ผู้ให้บริการ

ข้อเสนอ

โครงการพัฒนาระบบขออนุญาตจัดพิมพ์หนังสือลิขสิทธิ์กรมศิลปากรด้วยระบบออนไลน์ เป็นส่วนหนึ่งของเว็บไซต์ศูนย์ข้อมูลวรรณกรรมและประวัติศาสตร์ (Center of Literature and History) ซึ่งเป็นบริการรับแจ้งคำร้องขออนุญาตพิมพ์หนังสือลิขสิทธิ์กรมศิลปากรในระบบออนไลน์ มีแนวทางการดำเนินโครงการ ดังนี้

๑) วิเคราะห์ขั้นตอนการให้บริการขออนุญาตจัดพิมพ์หนังสือลิขสิทธิ์กรมศิลปากรในระบบปัจจุบัน และหาขั้นตอนที่สามารถใช้ระบบคอมพิวเตอร์มาประยุกต์ใช้เพื่ออำนวยความสะดวกในการปฏิบัติงาน โดยเห็นว่ขั้นตอนการยื่นคำร้องขออนุญาตพิมพ์หนังสือ การสืบค้นหนังสือลิขสิทธิ์ การติดประสานกับเจ้าหน้าที่ การส่งเอกสารอนุญาตให้จัดพิมพ์พร้อมคำนำหนังสือ และระบบจัดเก็บข้อมูลการขออนุญาตพิมพ์หนังสือ สามารถนำระบบคอมพิวเตอร์มาช่วยในการปฏิบัติงานให้เป็นระบบยิ่งขึ้น

๒) จัดทำร่างโครงการและแนวทางการดำเนินงานเสนอต่อผู้บังคับบัญชา และปรับปรุงแก้ไขตามข้อเสนอแนะ

๓) ประสานงานกับศูนย์เทคโนโลยีสารสนเทศมรดกศิลปวัฒนธรรมในการพัฒนาระบบเว็บไซต์ศูนย์ข้อมูลวรรณกรรมและประวัติศาสตร์เพื่อรองรับระบบขออนุญาตพิมพ์หนังสือ

๔) ศูนย์เทคโนโลยีสารสนเทศมรดกศิลปวัฒนธรรมดำเนินการจัดจ้างผู้ให้บริการพัฒนาระบบเว็บไซต์

๕) ประชาสัมพันธ์ประชาชนผู้สนใจ

อนึ่ง เมื่อระบบขออนุญาตจัดพิมพ์หนังสือลิขสิทธิ์กรมศิลปากรได้รับการพัฒนาในระบบเว็บไซต์แล้ว ผู้ขออนุญาตจัดพิมพ์หนังสือลิขสิทธิ์กรมศิลปากรจะได้รับการอำนวยความสะดวก ดังตารางต่อไปนี้

การขออนุญาตจัดพิมพ์หนังสือลิขสิทธิ์ กรมศิลปากรในระบบปัจจุบัน	การขออนุญาตจัดพิมพ์หนังสือลิขสิทธิ์ กรมศิลปากรหลังการพัฒนาในระบบ
๑. ผู้ขออนุญาตติดต่อเจ้าหน้าที่สำนักวรรณกรรมและประวัติศาสตร์ด้วยตนเองหรือทางโทรศัพท์เพื่อแจ้งความประสงค์หรือขอคำแนะนำหนังสือ	๑. ผู้ขออนุญาตสืบค้นหนังสือลิขสิทธิ์กรมศิลปากรในระบบฐานข้อมูลหรือติดต่อเจ้าหน้าที่
๒. ผู้ขออนุญาตขอรับแบบขออนุญาตพิมพ์หนังสือจากสำนักวรรณกรรมและประวัติศาสตร์	๒. ผู้ขออนุญาตสมัครสมาชิกเว็บไซต์ศูนย์ข้อมูลวรรณกรรมและประวัติศาสตร์ แล้วกรอกแบบคำร้องขออนุญาตจัดพิมพ์หนังสือ ระบบจะสร้างหนังสือนำและแบบฟอร์มที่มีรายละเอียดครบถ้วน ส่งไปยังเจ้าหน้าที่ผู้ดูแลระบบ (admin)
๓. ผู้ขออนุญาตส่งหนังสือนำเรียนผู้อำนวยการสำนักวรรณกรรมและประวัติศาสตร์ พร้อมแบบแบบขออนุญาตพิมพ์	๓. เจ้าหน้าที่สารบรรณเสนอต่อผู้อำนวยการสำนักวรรณกรรมและประวัติศาสตร์ มอบกลุ่มวิชาการดำเนินการ
๔. เจ้าหน้าที่สารบรรณเสนอต่อผู้อำนวยการสำนักวรรณกรรมและประวัติศาสตร์ มอบกลุ่มวิชาการดำเนินการ	๔. นักอักษรศาสตร์ตรวจสอบลิขสิทธิ์หนังสือ ศึกษารายละเอียดของหนังสือ จัดทำร่างคำนำ ร่างหนังสืออนุญาตให้จัดพิมพ์เสนอต่ออธิบดีกรมศิลปากรลงนาม
๕. นักอักษรศาสตร์ส่งคำนำและหนังสืออนุญาตให้จัดพิมพ์ไปยังผู้ขออนุญาตด้วยระบบไปรษณีย์	๕. นักอักษรศาสตร์ส่งคำนำและหนังสืออนุญาตให้จัดพิมพ์ไปยังผู้ขออนุญาตด้วยออนไลน์
	๖. เจ้าหน้าที่ผู้ดูแลระบบ (admin) จัดเก็บข้อมูลในเว็บไซต์ศูนย์ข้อมูลเพื่อเป็นสถิติการขอรับบริการ

ข้อจำกัดที่อาจเกิดขึ้นและแนวทางแก้ไข

๑) ผู้ขออนุญาตบางท่านที่เคยรับบริการขออนุญาตจัดพิมพ์หนังสือลิขสิทธิ์กรมศิลปากรด้วยระบบปัจจุบัน อาจคุ้นเคยกับการส่งเอกสารตามระบบและไม่สะดวกใช้บริการในระบบออนไลน์ จึงอาจมีระบบขออนุญาตพิมพ์หนังสือทั้ง ๒ รูปแบบ ตามความสะดวกของผู้เข้ารับบริการ แต่จะมีการเก็บสถิติการขออนุญาตจัดพิมพ์ในระบบออนไลน์เพื่อความสะดวกในการสืบค้น

๒) ในกรณีที่ผู้ขออนุญาตยังไม่มีต้นฉบับหนังสือที่ใช้ในการจัดพิมพ์ หรือเจ้าหน้าที่พิจารณาแล้วว่าควรเปลี่ยนแปลงต้นฉบับที่จะใช้ในการจัดพิมพ์ ผู้ขออนุญาตยังคงจำเป็นต้องติดต่อรับต้นฉบับจากสำนักวรรณกรรมและประวัติศาสตร์ ทั้งนี้เมื่อใช้ระบบออนไลน์แล้วอาจนำต้นฉบับที่เป็นหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ที่มีความคมชัดและรายละเอียดเพียงพอที่จะนำมาให้บริการแก่ผู้ขออนุญาตจัดพิมพ์หนังสือลิขสิทธิ์กรมศิลปากรด้วย

๔. ผลที่คาดว่าจะได้รับ

- ๑) ประชาชนผู้ขออนุญาตจัดพิมพ์หนังสือลิขสิทธิ์กรมศิลปากรได้รับความสะดวกในการติดต่อราชการ ลดขั้นตอนการดำเนินงานของเจ้าหน้าที่ผู้ให้บริการ
- ๒) การขออนุญาตจัดพิมพ์หนังสือลิขสิทธิ์กรมศิลปากรได้รับการจัดเก็บข้อมูลอย่างเป็นระบบ สามารถสืบค้นได้ผ่านระบบคอมพิวเตอร์ มีตัวอย่างค่านำหนังสือสำหรับนักอักษรศาสตร์ในอนาคต
- ๓) หนังสือลิขสิทธิ์กรมศิลปากรได้รับการอนุรักษ์และสืบทอด อันจะเป็นการเผยแพร่ความรู้ด้านวรรณกรรม ประวัติศาสตร์ และจารีตประเพณีออกไปอย่างกว้างขวาง

๕. ตัวชี้วัดความสำเร็จ

ประชาชนผู้ขออนุญาตจัดพิมพ์หนังสือลิขสิทธิ์กรมศิลปากรด้วยระบบออนไลน์ได้รับความสะดวกในการเข้ารับบริการ ลดเวลาและขั้นตอนการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่สำนักวรรณกรรมและประวัติศาสตร์ รวมทั้งหนังสือลิขสิทธิ์กรมศิลปากรได้รับการขออนุญาตจัดพิมพ์เผยแพร่ออกไปในวงกว้าง

(ลงชื่อ)..... *อภิชาติ อภัยฤทธิรงค์* ผู้ขอรับการประเมินบุคคล
(..... นายปารเมศ อภัยฤทธิรงค์.....)
ตำแหน่ง..... นักอักษรศาสตร์ปฏิบัติการ.....
วันที่ ๗ เดือน กุมภาพันธ์ พ.ศ. ๒๕๖๘.....